

**POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY
V PRAZE**

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra policejních činností

**Trestné činy v sexuální oblasti a právo Evropské
unie**

Bakalářská práce

Sexual crimes and European Union law

Bachelor Thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. et Mgr. Bohumil Peterka

AUTOR PRÁCE

Andrea SVOBODOVÁ

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Litoměřicích dne 27.02.2023

Andrea Svobodová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé práce Mgr. et Mgr. Bohumilu Peterkovi za podnětné rady a informace při zpracování práce.

Trestné činy v sexuální oblasti a právo Evropské unie

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá trestnými činy v sexuální oblasti podle českého trestního zákoníku, se zaměřením na trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií. Jako hlavní cíl si dává analyzovat výše uvedený trestný čin, včetně výkladu pojmů, které skutková podstata obsahuje, jeho návaznost na předpisy Evropské unie, a zejména zjistit povědomí dětí jakožto pachatelů tohoto trestného činu. Samotná bakalářská práce je rozdělena na dvě části, tedy na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části je nastíněna stručná historie týkající se trestných činů v sexuální oblasti v trestním zákoně a zákoníku, vliv předpisů Evropské unie na trestní zákon a nejdůležitější směrnice Evropské unie zaměřené na ochranu dětí před sexuálním vykořisťováním.

V praktické části jsou stanoveny dvě hypotézy, které jsou následně vyhodnoceny dle dat získaných dotazníkovou metodou.

Klíčová slova: pornografie, dětská pornografie, trestný čin, dítě, trestní zákoník, směrnice

Control activities of trade licensing offices

Abstract

This bachelor's thesis deals with criminal offenses against human dignity in sexual sphere as defined in the Czech Criminal Code, with a focus on the criminal offense of Production and other Disposal with Child Pornography. The main goal of the thesis is to analyse the above-mentioned crime, including the interpretation of the concepts incorporated - in the definition of the crime, its connection with European Union acts and, in particular, to evaluate the awareness of children as perpetrators of this crime. The bachelor's thesis itself is divided into two parts, the theoretical part, and the practical part.

In the theoretical part, a brief history of sexual offenses in the Criminal Code, the influence of European Union law on the criminal law and the most important European Union directives aimed at protecting children from sexual exploitation are outlined.

In the practical part, two hypotheses are established, which are subsequently evaluated according to the data obtained by the questionnaire method.

Keywords: pornography, child pornography, crime, child, criminal code, guidelines.

Obsah

1	ÚVOD	9
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	11
2.1	Cíl práce.....	11
2.2	Metodika.....	11
3	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	12
3.1	Právní předpisy	12
3.1.1	Trestné činy v sexuální oblasti podle trestního zákoníku	12
3.1.2	Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon	13
3.1.3	Trestní zákoník 40/2009 Sb.,	15
3.1.4	Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže	18
3.1.4.1	Pojem „dítěte“	18
3.1.4.2	Mladistvý.....	19
3.1.5	Dokumenty zaručující práva dítěte.....	20
3.2	Vymezení pojmu pornografie a dětská pornografie	22
3.2.1	Pornografie	22
3.2.2	Dětská pornografie	23
3.2.3	Právní stav problematiky v ČR.....	25
3.3	Trestný čin Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií - § 192 trestního zákoníku.....	27
3.3.1	Skutková podstata trestného činu dle § 192 trestního zákoníku.....	28
3.4	Výklad vybraných pojmů.....	30
3.4.1	Přechovávání	30
3.4.2	Veřejné zpřístupnění.....	31
3.4.3	Veřejně přístupná počítačová síť a jiný obdobný způsob.....	31
3.4.4	Kořistění	33
3.4.5	Pojem „Virtuální dětská pornografie“	33
3.4.6	Virtuální dětská pornografie a možný trestní postih.....	34
3.4.7	Nejznámější případy virtuální dětské pornografie v Evropě	35
3.4.7.1	Případ Second Life, Německo	35
3.4.7.2	Případ Sex Lessons For Young Girl, Holandsko.....	36
3.4.8	Sexting.....	37
3.4.8.1	Sexting a trestní právo	38
3.4.9	Kybergrooming.....	39
3.4.9.1	Pojem Kybergrooming	39
3.4.9.2	Kybergrooming a trestní právo.....	40
3.4.10	Fenomén dnešní doby – OnlyFans	40
3.4.10.1	Onlyfans a trestní právo	42
3.5	Prostředky Evropské unie proti zneužívání dětí na internetu.....	44

3.5.1	Strategie pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí	44
3.5.2	Evropské středisko pro prevenci a potírání pohlavního zneužívání dětí ...	45
3.5.3	Registr osob odsouzených za sexuální trestné činy	45
4	PRAKTICKÁ ČÁST	46
4.1	Cíl výzkumu	46
4.2	Hypotézy	46
4.2.1	Metodika výzkumu	46
4.2.2	Skupina respondentů	49
4.2.3	Distribuce dotazníku	49
4.2.4	Návratnost dotazníku	50
4.2.5	Vyhodnocení odpovědí	51
4.3	Výsledek zkoumání a vyhodnocení	59
4.3.1	Ověření hypotézy	59
4.3.2	Shrnutí	59
4.4	Doporučení pro praxi	60
5	ZÁVĚR	62
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
7	PŘÍLOHY	70

1 ÚVOD

Trestným činům v sexuální oblasti je dle mého názoru veřejností věnována velká pozornost. Z celkem třinácti trestných činů vyjmenovaných v hlavě třetího trestního zákoníku, vyvolává největší zájem spáchání trestných činů pohlavního zneužití, znásilnění a výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií. Tak usuzuji dle médií, kde jsou kauzy s touto problematikou velmi probírané, dále dle počtu sdílení a komentářů pod články takových kauz.

S výše vyjmenovanými trestnými činy se okrajově setkávám i ve své práci, kdy jsem devátým rokem ve služebním poměru na obvodním oddělení Policie České republiky. Od roku 2014, kdy jsem nastoupila k policii, se dle mých poznatků zvýšila frekvence oznámení trestného činu Výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií. Mnozí z poškozených ani pachatelů si neuvědomují, že jejich jednání lze kvalifikovat právě jako uvedený trestný čin, což je jeden z důvodů, proč jsem si zvolila tuto problematiku – trestné činy v sexuální oblasti a právo Evropské unie, jako téma své bakalářské práce. V bakalářské práci budou popsány pojmy týkající se trestného činu Výroby a nakládání s dětskou pornografií, a to od základního pojmu pornografie až po pojmy problematické pro správný výklad, což může být například počítačová síť či virtuální dítě.

Bakalářská práce též popíše vliv Evropské unie na vývoj trestního zákoníku České republiky, konkrétně na vývoj skutkových podstat trestných činů v sexuální oblasti. Ve stručnosti se zaměřím i na historii trestných činů v sexuální oblasti, a to ještě před vstupem České republiky do Evropské unie. Rozeberu také nejzásadnější akty Evropské unie, která měla na tento vývoj zásadní vliv. Do bakalářské práce zahrnu mimo jiné i přehled některých významných případů šíření dětské pornografie, a to včetně té virtuální, v Evropě.

Vzhledem k tomu, že pachatelé trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií jsou mnohdy osoby mladší osmnácti let, bude mezi děti ve věku od třinácti do sedmnácti let distribuován dotazník, který bude vyhodnocen v praktické části bakalářské práce. Na dotazník, který bude distribuován zejména pomocí odkazu na sociálních sítích a internetových stránkách, je potřeba alespoň sto odpovědí od dětí z různých sociálních skupin. Dotazník bude zaměřen hlavně

na otázky týkající se vlastní výroby dětské pornografie. Na základě zkušeností z mé praxe u policie si dovoluji tvrdit, že v dnešní době bohužel není neobvyklé, že již děti mladší patnácti let pořizují sami dobrovolně své intimní snímky nebo videa, které následně rozesílají svým spolužákům, partnerům a podobně, a to aniž by si uvědomily, že v tu chvíli již vyrábí a šíří dětskou pornografii. V dotazníku budou otázky zaměřené na zjištění četnosti takového jednání dětí, na důvody, které je k tomu vedou a také na povědomí o možných negativních následcích činu a jeho případné nahlášení na policii.

Závěrem budou shrnuty výsledky dotazníku, spolu s návrhy možného řešení v případě zjištěných negativních skutečností.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je přehledně popsat trestný čin Výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií dle § 192 trestního zákoníku, a to zejména jeho skutkovou podstatu, její vývoj a základní pojmy v ní obsažené. Dalším cílem je provést výzkum vedoucí ke zjištění, jak moc je běžné šíření dětské pornografie mezi dětmi samotnými.

2.2 Metodika

Metodika bakalářské práce spočívá zejména v analýze právní úpravy trestného činu Výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií dle § 192 trestního zákoníku. Zaměřuje se na vývoj současného znění skutkové podstaty výše uvedeného trestného činu, který byl reakcí na směrnice a úmluvy, jimiž je Česká republika vázána. Tyto směrnice a úmluvy jsou v bakalářské práci podrobněji popsány. Analyzovány jsou také vybrané pojmy související s trestným činem výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií. K této analýze bylo využito odborné literatury, stěžejních směrnic a úmluv a také rozhodnutí a usnesení soudů České republiky. V práci jsou k vybraným tématům zahrnuty kazuistiky, které vychází z osobních či pracovních zkušeností autorky práce, jež je ve služebním poměru u Policie České republiky. Pro srovnání právního stavu v České republice a jiných zemích Evropské unie jsou vybrány a popsány některé kauzy týkající se dětské pornografie. K vyhledání těchto kauz bylo využito internetu. Veškeré použité zdroje jsou uvedeny v seznamu literatury na konci bakalářské práce. V praktické části bakalářské práce je využita dotazníková metoda, kterou je proveden výzkum vedoucí ke zjištění, kolik respondentů ze zkoumaného vzorku má osobní zkušenost s nakládáním s dětskou pornografií. Dotazník, který je k výzkumu použitý, je v příloze bakalářské práce.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

V následujících kapitolách této části bakalářské práce je analyzována skutková podstata trestného činu § 192 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, pojmy v ní obsažené, historický vývoj a vliv nejzásadnějších směrnic a úmluv, které jsou v této části podrobněji popsány. Mimo uvedené vycházejí teoretická východiska také z dostupné právní literatury a z rozhodnutí soudů.

3.1 Právní předpisy

Již trestní zákon č. 140/1961 Sb., musel být postupně novelizován tak, aby reagoval na závazky české republiky vyplývající ze směrnic Evropské unie a dalších závazných předpisů. Dne 1. ledna 2010 nabyl účinnosti aktuálně platný trestní zákoník č. 40/2009 Sb. Jak byly postupem času přijaty další relevantní unijní směrnice, museli zákonodárci novelizovat i současný trestní zákoník. Vývoj a změny trestního zákona i trestního zákoníku jsou popsány v podkapitolách níže.

3.1.1 Trestné činy v sexuální oblasti podle trestního zákoníku

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti jsou upraveny v třetí hlavě zvláštní části trestního zákoníku v ustanoveních §185 až 193b. Jedná se o celkem jedenáct trestných činů: § 185 Znásilnění, § 186 Sexuální nátlak, § 187 Pohlavní zneužití, § 188 Soulož mezi příbuznými, § 189 Kuplířství, § 190 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, § 191 Šíření pornografie, § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie, § 193a Účast na pornografickém představení a § 193b Navazování nedovolených kontaktů s dítětem. Důstojnosti v sexuální oblasti týká ještě trestný čin Svádění k pohlavnímu styku podle § 202 trestního zákoníku, který je zařazen do hlavy čtvrté mezi trestné činy proti rodině a dětem. Všechny tyto trestné činy musejí být spáchány úmyslně.¹ V době, kdy byl trestní zákoník přijímán, byly trestné činy v této hlavě zákona upraveny a vymezeny v souladu s rámcovým rozhodnutím Rady Evropské Unie 2004/68/SVV o boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a dětské pornografii, s návrhem Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním

¹JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). s. 624.

vykořisťováním a sexuálním zneužíváním, která následně vyšla v České republice v platnost dne 1. září 2016, s Opčním protokolem k Úmluvě o právech dítěte proti prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii ze dne 25. května 2000 a s Úmluvou o počítačové kriminalitě ze dne 23. listopadu 2001.²

3.1.2 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Předchozí trestní zákon č. 140 z roku 1961 vstoupil v platnost dne 8. prosince 1961 a účinnosti nabyl dne 1. ledna 1962. Trestné činy v sexuální oblasti v tomto zákoně byly uvedeny v různých hlavách: trestný čin Kuplířství dle § 204 a trestný čin Ohrožení mravnosti dle § 205 trestního zákona patřil do hlavy páté, která se zabývala trestnými činy hrubě narušujícími občanské soužití. V oddílu druhém tohoto zákona, pod který spadají Trestné činy proti lidské důstojnosti, lze vyhledat pod § 241 Znásilnění, § 242 a § 243 Pohlavní zneužívání, § 244 Pohlavní styk s osobou téhož pohlaví, § 245 Soulož mezi příbuznými a § 246 Obchodování se ženami. Za zmínku stojí poslední z vyjmenovaných činů, a to Obchodování se ženami, kdy trestní zákon č. 140/1961 Sb., v tomto paragrafu v odst. 1 hovoří pouze o ženách: „*Kdo do ciziny zláká, najme nebo dopraví ženu v úmyslu, aby jí tam bylo užito k pohlavnímu styku s jiným, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.*“ Ve druhém odstavci jsou vyjmenovány přitěžující okolnosti, kdy „*Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, .. b) spáchá-li takový čin na ženě mladší než osmnáct let.*“³ Trestní zákon se v době vydání tedy vůbec nezabýval možným obchodováním s dětmi – chlapci.

V roce 2007 byl trestní zákon novelizován v reakci na přijetí Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání. Jako odezva na situaci šíření dětské pornografie v České republice a na závazky České republiky plynoucí především z rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 22. 12. 2003, o boji proti vykořisťování dětí a dětské pornografii (dále jen „rozhodnutí“), jenž v článku 3 odstavci 1 nařizuje členským státům přijmout opatření proti nakládání s dětskou pornografií včetně jejího držení s tím, že

² ŠÁMAL A KOL. *Trestní zákoník - Komentář: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 1647

³ § 246 zákona č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*, ve znění ze dne 1. ledna 1962

členské státy jsou povinny přijmout opatření nezbytná pro dosažení souladu s tímto rámcovým rozhodnutím nejpozději do ledna 2006,⁴ byl dne 26. září 2007 vyhlášen zákon č. 271/2007 Sb., kterým se měnil zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů. Výrazná změna nastala zejména v § 205. Název „*Ohrožování mravností*“ byl změněn na „*Šíření pornografie*“. Odstavec 1 byl konkretizován a doplněn, kdy mimo písemného pornografického díla zahrnoval také dílo fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné takové. Za jednání uvedené v odstavci prvním bylo možné nově potrestat pachatele zákazem činnosti, což bylo reakcí na povinnost uvedenou v článku 5 rozhodnutí, jež zavazuje členské státy přijmout opatření k zabránění výkonu pracovní činnosti vztahující se k doзору nad dětmi. V odstavci 2 bylo jako trestné doplněno jednání pachatele o zprostředkování, prodej nebo jiné opatření pornografického díla. V odstavci 3 byly doplněny způsoby spáchání o veřejně přístupnou počítačovou síť nebo jiný obdobně účinný způsob, a též o spáchání v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. Nově byl přidán čtvrtý odstavec, dle kterého bude pachatel potrestán na tři léta až osm let, a to pokud se trestného činu dopustí jako člen organizované skupiny působící ve více státech nebo v úmyslu získat pro sebe či jiného prospěch velkého rozsahu. Trestní zákon dále nově obsahoval skutkovou podstatu § 205a Přechovávání dětské pornografie a § 205b Zneužití dítěte k výrobě pornografie.⁵ Tyto změny reflektovaly požadavky rozhodnutí, které se týkaly mimo již uvedeného článku 5, též článku 3, který ukládá povinnost přijmout opatření k zajištění trestnosti neoprávněného úmyslného jednání (včetně provádění jednání prostřednictvím počítačového systému) spočívající ve výrobě, prodeji, rozšiřování nebo dalšího předávání dětské pornografie, jejího nabízení, zpřístupňování, pořizování nebo držení.⁶

⁴Poslanecká sněmovna ČR. [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/015schuz/s015010.htm#r4>.

⁵ Zákon č. 271/2007 Sb., *Zákon, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů*.

⁶ Rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii.

3.1.3 Trestní zákoník 40/2009 Sb.,

Dne 1. ledna 2010 nabyl účinnosti nový trestní zákoník č. 40/2009. Trestné činy v sexuální oblasti se přesunuly pod hlavu III nazvanou Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Jednalo se o trestné činy § 185 - § 193, tedy Znásilnění, Sexuální nátlak, Pohlavní zneužití, Soulož mezi příbuznými, Kuplířství, Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, Šíření pornografie, Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií a Zneužití dítěte k výrobě pornografie.⁷ Změny v trestním zákoníku nastaly s přijetím směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.⁸

Jak je již uvedeno v názvu směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 13. prosince 2011 o pohlavním zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii (dále jen „směrnice“), tato nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Směrnice mimo jiné v článku 2 pod písmenem c) definuje pojem dětské pornografie.⁹ Česká republika reagovala na závazky plynoucí z této směrnice vyhlášením zákona č. 141/2014 Sb., ze dne 19. června 2014, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb. Dle závazků vyplývajících ze směrnice byl do trestního zákona v souladu s článkem 5 odstavcem 3 směrnice, kde je uvedeno, že trestem odnětí svobody nejméně na jeden rok bude potrestán ten, kdo vědomě získává prostřednictvím informačních a komunikačních technologií přístup k dětské pornografii, do § 192 vložen nový odstavec ve znění:

⁷Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*, v prvním znění.

⁸Zákon č. 141/2014 Sb., *zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.*

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

„stejně bude potrestán ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii.“¹⁰

V souladu s článkem 4 odstavce 4 a článkem 6 odstavce 1 a 2 směrnice byly do trestního zákoníku přidány dva zcela nové paragrafy. Článek 4 odstavce 4 ukládá členským státům povinnost trestat odnětím svobody minimálně na dvě léta vědomou účastí na pornografickém představení v nich účinkuje dítě které nedosáhlo pohlavní dospělosti. Trestem odnětí svobody nejméně na jeden rok má být toto jednání potrestáno v případě, kdy dítě již dosáhlo pohlavní dospělosti.¹¹ Do trestního zákoníku byl v reakci na splnění tohoto závazku vložen zcela nový paragraf, a to § 193a Účast na pornografickém představení, ve znění: *„Kdo se účastní pornografického představení nebo jiného obdobného vystoupení, ve kterém účinkuje dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“¹²* Zákodárce tedy nerozlišuje zda dítě dosáhlo pohlavní dospělosti či nikoli, čímž dává prostor orgánům činným v trestním řízení pro posouzení každého případu individuálně. Článek 6 směrnice v odstavci 1 ukládá členským státům povinnost přijmout opatření k zajištění trestnosti jednání spočívající v tom, že dospělá osoba prostřednictvím informačních a komunikačních technologií navrhne dítěti, které nedosáhlo věku pohlavní dospělosti setkání, a to za účelem spáchání trestného činu účasti na sexuálních praktikách s dítětem a výrobě dětské pornografie, přičemž po tomto návrhu učiní konkrétní kroky vedoucí k takovému setkání. Popsané jednání má být trestáno odnětím svobody nejméně na jeden rok. Odstavec 2 se týká postihu pokusu jednání dospělé osoby, které spočívá v pořizování nebo držení dětské pornografie a vědomého získání přístupu k ní prostřednictvím informačních a komunikačních technologií, pokud se tato osoba snaží za účelem pořizování dětské pornografie navázat prostřednictvím informačních a komunikačních technologií kontakt s dítětem, které nedosáhlo věku pohlavní dospělosti a bylo by v pořízené dětské pornografii

¹⁰ § 192 zákona č. 40/2019 Sb., *trestní zákoník*.

¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

¹² § 193a zákona č. 40/2019 Sb., *trestní zákoník*.

vyobrazeno.¹³ V souladu s tímto článkem směrnice byl do trestního zákoníku vložen další zcela nový paragraf, a to § 193b Navazování nedovolených kontaktů s dítětem, ve znění: „*Kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193 § 202 odst. 2 nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*“¹⁴ Znění § 193b jde nad rámec směrnice, neboť nepostihuje jen navazování kontaktu s dítětem prostřednictvím komunikační a informační technologie jak požaduje směrnice, ale postihuje takové jednání obecně, tedy jakýmkoli způsobem.¹⁵

Vzhledem k tomu, že směrnice v článku 12 o odpovědnosti právnických osob ukládá členským státům přijmout nezbytná opatření k zajištění odpovědnosti právnických osob za trestné činy pohlavního zneužívání, pohlavního vykořisťování, dětské pornografie, navazování kontaktu s dětmi k sexuálním účelům a k návodu, pomoci, účastenství a pokusu vyjmenovaných trestných činů, dotkla se tato směrnice též zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb. Změna byla stejně jako u trestního zákona realizována zákonem č. 141/2014 Sb., kdy dle třetí části do § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, byla vložena slova „znásilnění“, „účast na pornografickém představení“, „navazování nedovolených kontaktů s dítětem“ a „lichva“. V současné právní úpravě zákona o odpovědnosti právnických osob jsou v § 7 vyjmenované trestné činy, které právnická osoba spáchat nemůže. Z trestných činů v sexuální oblasti se jedná o trestný čin soulože mezi příbuznými.¹⁶

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

¹⁴ § 193b zákona č. 40/2019 Sb., *trestní zákoník*.

¹⁵ Poslanecká sněmovna ČR. [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=89984>.

¹⁶ Zákon č. 141/2014 Sb., *zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.*

3.1.4 Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže

Trestní odpovědností dětí a mladistvých osob se zabývá zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). Tento zákon nabyl účinnosti dne 01. ledna 2014 jako reakce na nedostatky právní úpravy, kdy do roku 2003 byla problematika mladistvých upravena ve zvláštních ustanoveních zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon a v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Oproti předchozí úpravě, zákon č. 218/2003 Sb., zohledňuje potřebu zvláštního přístupu k mladistvým a spíše než na represii se zaměřuje na odstranění příčin trestné činnosti.¹⁷

3.1.4.1 Pojem „dítěte“

Oproti trestnímu zákonu č. 140/1961 Sb., který pojem dítěte přímo nedefinoval (s výjimkou § 216b, kde bylo stanoveno, že dítětem je osoba mladší 18 let), je v současném trestním zákoníku 40/2009 Sb. v ustanovení § 126 uvedeno, že dítětem se rozumí osoba mladší 18 let, pokud není uvedeno jinak. Současný trestní zákoník vychází z Úmluvy o právech dítěte, která dítě definuje jako osobu mladší 18 let, pokud však není dle trestního řádu smluvní země dosaženo zletilosti dříve. Ačkoli český právní řád umožňuje za podmínek stanovených zákonem nabytí zletilosti před dosažením věku 18 let, a to uzavřením manželství, na trestní právo tato skutečnost nemá vliv a výše popsaným způsobem zletilá osoba bude považována za dítě až do dosažení 18 let věku.¹⁸ Dítě je dle § 2 odstavce 4 písmene a) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů zvláště zranitelnou obětí. Může tedy mimo jiné žádat například o tlumočnicka či vyslyšající osobu stejného pohlaví, přičemž je nutné jej vyslyšet obzvláště citlivě a vyslyšajícím, který je speciálně vyškolen. Zákon č. 45/2013 Sb., zapracoval požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října

¹⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). s. 501.

¹⁸ POBOŘILOVÁ, Michaela. *Virtuální dětská pornografie*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-6-8]. Dostupné z www.aspi.cz.

2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV.¹⁹

Dle ustanovení § 25 trestního zákoníku „*Kdo v době spáchání činu nedovrší patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.*“²⁰ Na toto ustanovení navazuje ustanovení § 89 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, kde je stanoveno, že „*dítě mladší patnácti let není trestně odpovědné.*“²¹ To však nevylučuje projednání trestného činu spáchaného dítětem mladším patnácti let. Trestný čin se v tomto případě nazývá dle § 2 tohoto zákona činem jinak trestným. Projednání takového činu proběhne před soudem pro mládež, který může dítěti uložit opatření dle § 93 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, kdy se jedná o opatření uvedená pod písmeny a) až g), a to: výchovnou povinnost, výchovné omezení, napomenutí s výstrahou, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, dohled probačního úředníka, ochrannou výchovu a ochranné léčení. Od uložení opatření lze upustit dle odstavce 10 tohoto ustanovení, a to „*postačuje-li k dosažení účelu tohoto zákona (§ 1 odst. 2) projednání činu dítěte státním zástupcem nebo před soudem pro mládež.*“²²

3.1.4.2 Mladistvý

Podle českého trestního práva procesního je mladistvým ten, kdo v době spáchání činu dovrší patnáctý rok věku a je mladší osmnácti let. Trestní odpovědnost v české republice vzniká dosažením patnácti let věku, respektive dnem následujícím po patnáctých narozeninách. K trestní odpovědnosti mladistvého nepostačí pouze dosažení věku patnácti let. Musí být splněna i podmínka přičetnosti a dosažení takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mladistvý mohl rozpoznat protiprávnost činu a ovládat své jednání.²³ Trestný čin

¹⁹ Zákon č. 45/2013 Sb., *zákon o obětech trestných činů a o změně některých zákonů*.

²⁰ § 25 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, v posledním znění.

²¹ § 89 zákona č. 218/2003 Sb. *o soudnictví ve věcech mládeže*, v posledním znění.

²² § 93 zákona č. 218/2003 Sb. *o soudnictví ve věcech mládeže*, v posledním znění.

²³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). s. 225.

spáchaný mladistvým se nazývá provinění, a to dle § 6 odstavce 1 zákona č. 218/2013 Sb. Podle tohoto zákona lze uložit mladistvému, který spáchal provinění, trestní opatření uvedená v § 24 odstavce 1 pod písmeny a) až l).²⁴ U jednotlivých druhů trestních opatření zákon č. 218/2013 Sb., upravuje pouze odchylky od obecné právní úpravy, tedy od zákona č. 40/2009 Sb. Nejvýznamnější odchylkou je úprava zákonných sazeb, které jsou zpravidla poloviční oproti obecné právní úpravě.²⁵

3.1.5 Dokumenty zaručující práva dítěte

Jedním z významných mezinárodních dokumentů v oblasti ochrany dětí před zneužíváním je „Opční protokol k úmluvě o právech dítěte o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii“.

Opční protokol k úmluvě o právech dítěte o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii byl přijat v New Yorku dne 25. května 2000. Česká republika jej sice signovala dne 26. ledna 2005, k jeho ratifikaci však došlo až dne 26. srpna 2013. Již článek 1 protokolu ukládá smluvním stranám zakázat prodej dětí, dětskou prostituci a dětskou pornografii. V článku 2 protokolu je popsáno jednání týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie. Článek třetí ukládá smluvním stranám zajistit trestnost tohoto jednání již ve stadiu pokusu a dále pro spolupachatelství a účast na některém z těchto činů. V dalších člancích se protokol zabývá postupem při vyšetřování těchto činů v souvislosti s právy dětí a zajištěním práv dětí během řízení před soudem. Protokol je závazný pro všechny smluvní strany.²⁶ V české právní úpravě se protokol promítl do znění skutkových podstat trestných činů šíření pornografie, výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie, které byly v návaznosti na Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte proti prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii a na Úmluvu o počítačové kriminalitě (viz níže) upraveny tak, aby

²⁴ § 24 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v posledním znění.

²⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). s. 516.

²⁶ Sdělení č. 74/2013 Sb. m. s. *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte týkajícího se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie*.

splňovaly požadavky těchto Úmluv. Skutkové podstaty výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie jsou provedením směrnice.²⁷

Dalším dokumentem je „Úmluva o počítačové kriminalitě“, která byla dne 23. listopadu v Budapešti otevřena k podpisu, přičemž Českou republikou byla podepsána dne 9. února 2005 ve Štrasburku. Podle svého článku 36 odstavce 4 vstoupila pro Českou republiku v platnost dne 1. prosince 2013.²⁸ Úmluva je v současné době závazná pro 66 zemí, z nichž 26 je členskými státy Evropské unie.²⁹ Úmluva byla vytvořena zejména z důvodu nárustu kriminality ve virtuálním prostředí a následném problematickém určení jurisdikce, která bude trestný čin šetřit a trestat. Dalším problémem před vytvořením Úmluvy bylo, že v některých zemích byl určitý čin trestným, a v jiných nikoliv, přičemž kybernetická kriminalita nezná mezi státy hranic. Úmluva proto nejen vede ke zlepšení procesní spolupráce mezi státy, ale také definuje skutky, které jsou státy povinny stíhat. Úmluva členské státy zavazuje, aby za skutky uvedené v ní bylo stíháno též úmyslné účastenství na nich, pokus takového skutku a odpovědnost právnických osob.³⁰ Trestné činy související s dětskou pornografií jsou v Úmluvě vyjmenovány v článku devět. Ten zavazuje členské státy k učinění trestnými, pokud jsou spáchány úmyslně a neoprávněně, tyto skutky:

- a) *výroba dětské pornografie za účelem její distribuce prostřednictvím počítačového systému,*
- b) *nabízení nebo zpřístupňování dětské pornografie prostřednictvím počítačového systému,*
- c) *distribuce nebo přenos dětské pornografie prostřednictvím počítačového systému,*

²⁷JELÍNEK, Jiří, Tomáš GRIVNA, Sergej ROMŽA, Jana TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ a Anna SYKOVÁ. *Trestní právo Evropské unie*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Teoretik. s. 123.

²⁸ Sdělení č. 104/2013 Sb. m. s. *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o počítačové kriminalitě*.

²⁹ Tisková zpráva Rady EU, ze dne 5. dubna 2022 [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2022/04/05/access-to-e-evidence-council-authorises-member-states-to-sign-international-agreement/>.

³⁰ Počítačová kriminalita: *Mezinárodní úmluva je konečně závazná i pro Česko*. [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/pravo/2694193/pocitacova-kriminalita-mezinarodni-umluva-je-konecne-zavazna-i-pro-cesko.html>.

d) *opatřování dětské pornografie prostřednictvím počítačového systému pro sebe nebo pro jiného,*

e) *uchovávání dětské pornografie v počítačovém systému nebo na médiu pro ukládání počítačových dat.*³¹

V odstavci 2 vymezuje pojem dětské pornografie pro účely Úmluvy, a to jako materiál, který vizuálně znázorňuje:

a) *nezletilou osobu, která se účastní sexuálně jednoznačného chování,*

b) *osobu, jež se zdá být nezletilou, která se účastní sexuálně jednoznačného chování,*

c) *realistické zobrazení představující nezletilou osobu, která se účastní sexuálně jednoznačného chování.*³²

Nezletilou osobou se dle odstavce 3 tohoto článku rozumí osoba mladší osmnácti let, kdy smluvní strana může určit nižší věkovou hranici, ne ale méně než šestnáct let. V odstavci 4 dává Úmluva prostor smluvním stranám k možnému nepoužití odstavce 1 d) a 1 e) a 2 b) a 2 c).³³ Dle znění § 192 zákona č. 40/2009 Sb., Česká republika této možnosti nevyužila.³⁴

3.2 Vymezení pojmu pornografie a dětská pornografie

3.2.1 Pornografie

Pojem pornografie není v zákoně definován, ovšem dle judikatury Nejvyššího soudu ČR je pornografickým dílem jakýkoli předmět, který je-li pozorován ať přímo nebo prostřednictvím technického zařízení, zvláště intenzivním a vtíravým způsobem zasahuje a podněcuje samotný sexuální pud. Současně takové dílo podle převládajících názorů většiny členů společnosti hrubě porušuje uznávané morální normy dané společnosti a vyvolává v nich pocit studu. Pro pornografický charakter je rozhodující obsah celého díla, nikoli jen jeho určitá část, výseč, kapitola nebo úryvek apod.³⁵ Literatura k pojmu pornografie mimo již

³¹ Sdělení č. 104/2013 Sb. m. s. *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o počítačové kriminalitě.*

³² Sdělení č. 104/2013 Sb. m. s. *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o počítačové kriminalitě.*

³³ Sdělení č. 104/2013 Sb. m. s. *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o počítačové kriminalitě.*

³⁴ § 192 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, v posledním znění.

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu 3 Tdo 669/2011.

výše uvedené doplňuje, že závadný obsah může být vyjádřen slovně, písemně, zvukem, obrazem, zobrazením (plošným i prostorovým) nebo i kombinací těchto způsobů. Nepostačí tedy zobrazení nahého lidského těla, např. při koupání, modelu v ateliéru nebo v exteriéru, k reklamním účelům apod. Pornografií není ani umělecké dílo, a to ani dílo zobrazující soulož či jiné sexuální chování, které by případně i vyvolávalo sexuální vzrušení či vzbuzovalo pocit studu nebo ošklivosti. Dále mezi pornografií nelze zařadit předměty historicky cenné a předměty svou povahou určené k vědeckým, uměleckým či osvětovým cílům (např. fotografie genitálií v učebnici soudního lékařství, osvětový film znázorňující sexuální chování lidí se zaměřením na předcházení nechtěnému těhotenství, pohlavním chorobám apod.).³⁶

3.2.2 Dětská pornografie

Dětská pornografie – Stejně jako výše uvedený pojem pornografie, ani pojem dětská pornografie není v českém zákoně přesně definován. V § 192 trestního zákoníku o výrobě a jiném nakládání s dětskou pornografií též není žádná přesná definice, směrnice definuje dětskou pornografii jako:

- *jakýkoli materiál, který zobrazuje dítě, které se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání,*
- *jakékoli zobrazení pohlavních orgánů dítěte prvotně k sexuálním účelům,*
- *jakýkoli materiál, který zobrazuje osobu se vzhledem dítěte, která se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo každé zobrazení pohlavních orgánů osoby se vzhledem dítěte k prvotně sexuálním účelům,*
- *realistické obrázky dítěte, které se účastní jednoznačně sexuálního jednání nebo realistické obrázky dítěte k prvotně sexuálním účelům.*³⁷

Oproti českému trestnímu zákoníku například slovenský trestní zákon definici dětské pornografie jasně vymezuje v § 132 odst. 4 zákona č. 300/2005

³⁶ JELÍNEK, Jiří, Tomáš GŘIVNA, Sergej ROMŽA, Jana TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ a Anna SYKOVÁ. *Trestní právo Evropské unie*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Teoretik. s. 123, 124.

³⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

Z.z., trestného zákona následovně: „*Detskou pornografiou sa na účely tohto zákona rozumie zobrazenie skutočnej alebo predstieranej súlož, iného spôsobu pohlavného styku alebo iného obdobného sexuálneho styku s dieťaťom alebo osobou vyzerajúcou ako dieťa alebo zobrazenie obnažených častí tela dieťaťa alebo osoby vyzerajúcej ako dieťa smerujúce k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby.*“³⁸

Nepřesná definice, respektive definice, která dává prostor k subjektivnímu výkladu, názoru a vnímání, tvoří prostor pro rozpory zejména v soudních případech zaměřených na tuto problematiku. Asi nejznámějším příkladem v České republice je kauza Atelier s hlavním obžalovaným Pavlem Rohelem. Ten v době od února 2008 do jara 2014 pořizoval za úplatu zákazníkům z různých zemí fotografie dětí v různém oblečení a pózách, a to pod záštitou modelingové agentury. Během soudních líčení se neustále dovolával toho, zda konkrétní snímky dětí naplňují definici dětské pornografie. Z tohoto důvodu bylo přibráno několik znalců, kteří se svými názory částečně neshodovali, neboť jednotlivé fotografie jsou vnímány subjektivně. Pojmem dětské pornografie v tomto případě, kde se jednalo o fotografie dětí v oblečení, zejména ve spodním prádle, se zabývala hlavně ve svém třetím znaleckém posudku přizvaná soudní znalkyně MUDr. Růžena Hajnová. Ze závěru jí vypracovaného znaleckého posudku k tomuto případu vyplývá, že o dětskou pornografii se jedná i v případě polooblečených dětí, a to především na fotografiích, kde jsou děti oděné do oblečení, které je používané v nočních podnicích, děti focené v koketních pozicích a podobně. Dle znalkyně též nemusí u dětské pornografie jít o fotografie nahých dětí, nýbrž postačuje, že na fotografiích dominují genitálie či oblast genitálu, a to i přes oblečení. Příkladem může být fotografie, kde dominantu tvoří u dívky hýžděová oblast s patrnou genitální rýhou nebo v případě chlapce zřetelně zachycená špička jeho pohlaví. Právě dle dominanty fotografie lze rozlišovat,

³⁸ § 132 zákona č. 300/2005., *trestný zákoník*, Slovensko [online]. [cit. 2022-07-18]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>.

zda se jedná o pornografickou fotografii nebo obyčejnou fotografii do rodinného alba, na níž je nahé dítě zachycené.³⁹

3.2.3 Právní stav problematiky v ČR

Jak je již uvedeno v předchozích kapitolách, dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let. V České republice je možné mít pohlavní styk od patnácti let věku. Paradoxem je, že pokud by se dva sedmnáctiletí při vlastním dobrovolném pohlavním styku natočili či nafotili, dopustili by se trestného činu výroby dětské pornografie dle § 192 TZ. Z výsledků mého výzkumu, který je popsán a vyhodnocen v následující praktické části této práce, je zřejmé, že intimní videa a fotografie mezi dětmi mladšími osmnácti let nejsou ničím výjimečným. Tomuto paradoxu v českém trestním zákoně bylo možné předejít s přijetím směrnice, která v článku 8 v odstavcích 1 až 3 dává prostor členským státům k rozhodnutí, zda se vybrané trestné jednání bude vztahovat i na zúčastněné osoby – vrstevníky, kteří jsou podobní věkem, stupněm duševního a tělesného vývoje a zralosti. Dle odstavce 1 článku 8 se jedná o jednání uvedené v článku 3 pod odstavci 2 a 4, kdy odstavec 2 pojednává o dítěti, které nedosáhlo věku pohlavní dospělosti a je za sexuálním účelem svědkem sexuálních praktik, aniž by se jich samo účastnilo. Odstavec 4 pojednává o sexuálních praktikách s dítětem, které nedosáhlo věku pohlavní dospělosti. Obě tato jednání nemusí být dle směrnice mezi vrstevníky trestná, nedošlo-li při něm ke zneužití.⁴⁰

Odstavec 4 článku 8 Směrnice by se uplatnil zejména na narůstající případy pohlavního styku stejně starých dětí, které jsou mladší patnácti let.

Odstavec 2 článku 8 Směrnice poukazuje na článek 4 odstavce 4, který se týká „*vědomé účasti na pornografických představeních, v nichž účinkuje dítě*“,⁴¹

³⁹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20.7.2018, spisová značka 2 T 3/2015-16975 [online]. [cit. 2022-07-18]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/documents/16249/963923/2+T+3+2015-16975+KS+20.7.2018.pdf/d5cfdcce-69f0-42f6-92c7-d9a112194f25>.

⁴⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

⁴¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

které nedosáhlo věku pohlavní dospělosti. Tato jednání nemusí být dle článku 8 mezi vrstevníky trestná za podmínek, že při něm nedochází ke zneužití nebo vykořisťování a nebyla-li za něj vyplácena odměna nebo její jiná forma.

A konečně odstavec 3 článku 8 směrnice, týkající se dětské pornografie, ve znění: „Členské státy rozhodnou, zda se čl. 5 odst. 2 a 6 použijí na výrobu, pořizování nebo držení materiálu, do kterého jsou zapojeny děti, jež dosáhly věku pohlavní dospělosti, jestliže je tento materiál vyráběn a držen s jejich souhlasem a výlučně pro soukromé použití zúčastněných osob a pokud při tomto jednání nedochází ke zneužívání.

Soudě dle vládního návrhu zákona z roku 2014 Sb., (později jako zákon č. 141/2014 Sb.), Parlament České republiky ani neuvažoval nad možností rozlišovat páchaní výše uvedených trestných činů osobami dospělými a dětmi – vrstevníky mezi sebou, tak jak je uvedeno v článku 8 směrnice. Parlament tak mohl učinit ve snaze co nejvíce vystihnout společenskou škodlivost jednání dle § 192 trestního zákoníku, jak je uvedeno ve zvláštní části důvodové zprávy tohoto návrhu.⁴² Z výše uvedeného tedy vyplývá, že by trestně odpovědná osoba – dítě, za spáchání trestného činu dle § 192 TZ být odpovědná měla.

⁴² Poslanecká sněmovna. *Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.*

3.3 Trestný čin Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií - § 192 trestního zákoníku

Znění skutkových podstat trestného činu šíření pornografie, výroba a jiného nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie bylo upraveno v návaznosti na Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte proti prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii⁴³ a na Úmluvu o počítačové kriminalitě.⁴⁴ Skutkové podstaty výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie jsou provedením směrnice.⁴⁵ Tento trestný čin obsahuje celkem tři základní skutkové podstaty. Prvou naplní po objektivní stránce ten, kdo přechovává pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem (§ 192 odst. 1 trestního zákoníku).⁴⁶ Pojem přechovávání je třeba chápat jako možnost dispozice s tímto materiálem (ať už je v tištěné nebo elektronické podobě). Za trestné se tak považuje i přechovávání dětské pornografie v e-mailové schránce. Naopak pod tento odstavec nelze subsumovat prohlížení stránek, které dětskou pornografii zachycují, protože není naplněn znak možnosti dispozice s vyobrazeným materiálem.⁴⁷ Druhá základní skutková podstata postihuje získání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím informační nebo komunikační technologie. Získání takového přístupu jiným způsobem (per argumentum a contrario) trestné není. Třetí základní skutková podstata záleží ve vyrobení, dovezení, vyvezení, provezení, nabídnutí, zpřístupnění veřejnosti, zprostředkování, uvedení do oběhu, prodeji či jiném opatření pornografického díla, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem (§ 192 odst. 3 trestního zákoníku). K naplnění znaku

⁴³ Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte. New York, ze dne 25. května 2000.

⁴⁴ Úmluva o počítačové kriminalitě. Budapešť, ze dne 23. listopadu 2001 (článek 9).

⁴⁵ JELÍNEK, Jiří, Tomáš GRIVNA, Sergej ROMŽA, Jana TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ a Anna SYKOVÁ. *Trestní právo Evropské unie*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Teoretik. s. 123.

⁴⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). s. 637.

⁴⁷ *Trestněprávní aspekty dětské pornografie* [online]. Brno, 2017. [cit.2022-07-30]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/jjfyf/Diplomova_prace_final.pdf, s. 30.

kořistění zde postačí jednorázový majetkový prospěch z jednoho takového díla s dětskou pornografií.⁴⁸

3.3.1 Skutková podstata trestného činu dle § 192 trestního zákoníku

Objekt

Objekt tohoto trestného činu je definován jako zájem společnosti na ochraně mravního vývoje dětí a ochraně před jejich sexuálním zneužíváním.⁴⁹ Můžeme najít též definici zahrnující společný objekt pro trestné činy Šíření pornografie dle § 191 trestního zákoníku, Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií dle § 192 trestního zákoníku a Zneužití dítěte k výrobě pornografie dle § 193 trestního zákoníku, kdy tímto je zájem na ochraně soužití lidí před zvláštním druhem obtěžování v oblasti mravnosti a zároveň zájem na ochraně mravního rozvoje mládeže před negativním působením pornografie.⁵⁰

Objektivní stránka

Objektivní stránka spočívá v přechovávání fotografického, filmového, počítačového, elektronického nebo jiného pornografického díla, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě. Co se týče kvalifikované skutkové podstaty, objektivní stránka spočívá ve výrobě, dovozu, vývozu, převozu, nabídnutí, veřejném zpřístupnění, zprostředkování, uvedení do oběhu, prodejem nebo jinému opatření fotografického, filmového, počítačového, elektronického nebo jiného pornografického díla které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, popřípadě kořistí z takového pornografického díla.⁵¹ Po přijetí zákona č. 141/2014 Sb., je nutné

⁴⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). s. 637,638.

⁴⁹ ŠÁMAL A KOL. *Trestní zákoník - Komentář: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 1703.

⁵⁰ CHMELÍK, Jan. *Trestní právo hmotné - zvláštní část: s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010. s. 93.

⁵¹ CHMELÍK, Jan. *Trestní právo hmotné - zvláštní část: s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010. s. 93.

mezi vyjmenované jednání zařadit i pojem získá, respektive „prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup.“⁵²

Subjekt

Subjekt je u tohoto trestného činu obecný. To znamená, že jím může být kdokoli, a to vzhledem k tomu, že zákon nevyžaduje, aby měl pachatel zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení.⁵³ Subjektem může být i právnická osoba. Trestný čin § 192 trestního zákoníku se nevyskytuje v § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, kde jsou vyjmenované jednotlivé trestné činy, kterých se právnická osoba dopustit nemůže.⁵⁴ Uvedený § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob splňuje požadavek článku 12 směrnice, který ukládá členským státům přijmout nezbytná opatření k zajištění odpovědnosti právnických osob mimo jiné i za trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií dle § 192 trestního zákoníku.⁵⁵

Subjektivní stránka

Z hlediska subjektivní stránky se vždy vyžaduje zavinění úmyslné, a to alespoň úmysl nepřímý.⁵⁶ To znamená, že pokud by si osoba uložila například na hard disk počítače pornograficky zaměřenou fotografii neznámé dívky ve věku 17 let, která by ale vzhledem k fyzické vyspělosti vypadala starší 18 let, nemohla se tato osoba dopustit trestného činu.⁵⁷ Úmyslným zaviněním, respektive problematikou rozlišení úmyslného a náhodného přístupu na internetové stránky obsahující dětskou pornografii se zabývá ve své knize *Kybernetická kriminalita* Vladimír Smejkal. Vzhledem k tomu, že v odstavci 2 trestného činu dle § 192 je

⁵² Zákon č. 141/2014 Sb.: *zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.*

⁵³ ŠÁMAL A KOL. *Trestní zákoník - Komentář: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 1705.

⁵⁴ § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, v posledním znění.

⁵⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

⁵⁶ Usnesení Nejvyššího soudu 4 Tdo 1494/2018 – 15.

⁵⁷ FLEMR, Robert, *Trestní zákoník: Komentář*. [In Aspi]. [cit. 2022-23-08]. Dostupné z: www.aspi.cz

uvedeno slovní spojení „kdo získá“, nikoli „kdo získává“, naplní tak skutkovou podstatu tohoto odstavce i ten, komu byl přeposlán odkaz na web, z jehož názvu nelze vůbec odvodit, že by se na tomto webu mohla nalézat dětská pornografie. Po rozkliknutí odkazu zcela nevinný uživatel internetu již získal dětskou pornografii, a to i když web okamžitě upustil.⁵⁸ Jak je již uvedeno výše, odstavec 2 paragrafu 192 trestního zákoníku byl do trestního zákona vložen na základě směrnice, kdy článek 5 odstavce 3 této směrnice zní: „*Vědomé získávání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím informačních a komunikačních technologií se trestá odnětím svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně jeden rok.*“⁵⁹ Lze považovat za nešťastné, že zákonodárce při vkládání odstavce 2 do § 192 trestního zákoníku nepoužil právě slovo „vědomé“, jak uvedeno ve směrnici. Vzhledem k výše uvedenému je proto v praxi potřeba každý případ prohlížení internetových stránek s dětskou pornografií hodnotit individuálně, zejména s přihlédnutím k intenzitě a společenské škodlivosti tohoto jednání. Společenskou škodlivost trestní zákoník nedefinuje, čímž dává možnost posouzení míry společenské škodlivosti orgánům činným v trestním řízení a v konečném rozhodnutí soudu.⁶⁰

3.4 Výklad vybraných pojmů

3.4.1 Přechovávání

Jak též bylo uvedeno výše u výkladu subjektivní stránky, za přechovávání nelze pokládat ukládání dat do vyrovnávací paměti počítače při prohlížení internetových stránek. Přechováváním se tedy rozumí jakýkoli způsob držení dětské pornografie. Držením se rozumí mít dětskou pornografii ve své moci (třeba uloženou v emailové poště), není nutné jí mít nějakým způsobem přímo u sebe (v tašce, ve svém počítači apod.).⁶¹

⁵⁸ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi.s. 197

⁵⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

⁶⁰ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2011-. Právo (ANAG). s. 30.

⁶¹ ŠÁMAL A KOL. *Trestní zákoník - Komentář: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 1704.

3.4.2 Veřejné zpřístupnění

O veřejném zpřístupnění se v § 192 hovoří v odstavci 3 trestního zákoníku - „Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věcí“.⁶² V tomto případě lze odkázat na výklad k § 191 trestního zákoníku, kde činění veřejně přístupným se rozumí jednání, kterým je umožněno, aby se s pornografickým dílem mohl kdokoli seznámit. Nepoužije se zde ustanovení § 117 trestního zákoníku, který vymezuje veřejné spáchání trestného činu následovně: „Trestný čin je spáchán veřejně, jestliže je spáchán:

- a) obsahem tiskoviny nebo rozšiřovaného spisu, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
- b) před nejméně třemi osobami současně přítomnými.“⁶³

Dle nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 08. 2013 „znak činění veřejně přístupným představuje jednání, kterým je umožněno, aby se s pornografickým dílem mohl kdokoliv (totiž blíže neurčený okruh osob) seznámit. Pornografické dílo se jím stává přístupným více osobám, například svým umístěním ve výkladní skříni, v okně bytu či ve veřejných místnostech.“⁶⁴

3.4.3 Veřejně přístupná počítačová síť a jiný obdobný způsob

O spáchání trestného činu dle § 192 trestního zákoníku veřejně přístupnou počítačovou sítí či jiným obdobným způsobem hovoří trestní zákoník v odstavci 4

⁶² § 192 zákona č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*

⁶³ ŠÁMAL A KOL. *Trestní zákoník - Komentář: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 1696.

⁶⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 20. srpna 2013 [online].[cit.2022-07-16]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-1428-13_1.

písmenu b) „Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3

a) jako člen organizované skupiny,

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.“

K otázce, kdy je a není spáchán čin veřejně přístupnou počítačovou sítí, se vyjádřil Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 20. 8. 2013, kde uvádí, že *„znak spáchání trestného činu veřejně přístupnou počítačovou sítí je naplněn tehdy, jestliže je veřejná přístupnost této počítačové sítě při trestné činnosti využívána takovým způsobem, že to škodlivostí odpovídá dalším formám jednání uvedeným v téže odstavci (tj. spáchání tiskem, filmem, rozhlasem nebo televizí). Pojem veřejné přístupnosti na internetu přitom nutno hodnotit nejen s ohledem na možnosti uživatelů internetu daný obsah zobrazit, pokud jde o přístupová práva, ale i ve světle jejich možnosti se o něm vůbec v první řadě dozvědět“*.⁶⁵ Jako problematický se pro posouzení veřejně přístupné počítačové sítě ukázal email. Na tom, zda se e-mail dá považovat za veřejnou počítačovou síť či nikoli, se neshodovaly ani soudy, a to v takové míře, že trestní kolegium Nejvyššího soudu České republiky vydalo dne 30. 1. 2013 k rozesílání děl prostřednictvím emailu stanovisko Tpjn 300/2012 ve znění *„Rozesílání pornografických děl prostřednictvím elektronické pošty mezi tzv. e-mailovými schránkami, chráněnými individuálními přístupovými hesly, nenaplňuje znak „veřejně přístupná počítačová síť“ ve smyslu § 191 odst. 3 písm. b) a § 192 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. V případě rozesílání pornografických děl na větší počet e-mailových adres, je-li význam tohoto jednání pro šíření díla právě s ohledem na počet oslovených adresátů srovnatelný se spácháním trestného činu tiskem, filmem, rozhlasem televizí nebo veřejně přístupnou počítačovou sítí, naplňuje znak „jiným obdobně účinným způsobem“ ve smyslu § 191 odst. 3 písm. b) a § 192 odst. 3 písm. b) tr.*

⁶⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 20. srpna 2013 [online].[cit.2022-07-18]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-1428-13_1.

zákoníku. Rozeslání pornografických děl např. 163 adresátům splňuje tuto podmínku.“ V odůvodnění tohoto stanoviska je za výše citovaným textem uvedeno: „to však neznámá, že by uvedená podmínka srovnatelnosti nemohla být splněna i v případě menšího počtu adresátů, podle názoru trestního kolegia tomu tak bude zpravidla, když jejich počet bude tvořit několik desítek.“⁶⁶

3.4.4 Kořistění

Kořistění z dětské pornografie je na rozdíl od šíření pornografie dle § 191 trestního zákoníku trestné. Jedná se o získání majetkového prospěchu z tohoto díla, a to jakýmkoliv způsobem. Jako příklad lze uvést osobu, která se nepodílí přímo osobně na výrobě dětské pornografie, ale třeba za úplatu pronajme prostor vhodný k výrobě takového díla, nebo za úplatu poskytne na svých webových stránkách odkaz na webové stránky obsahující dětskou pornografii. O kořistění se bude jednat v případě, kdy tato osoba ví, o jaké pornografické dílo jde.⁶⁷

3.4.5 Pojem „Virtuální dětská pornografie“

Pod dětskou pornografií, která se odehrává v kyberprostoru, lze zahrnout jednak pornografií, která zobrazuje skutečné existující dítě a je v kyberprostoru šířena, ale i dětskou pornografií, jež je počítačově vytvořena nebo upravena, což je pornografie virtuální – tuto lze tedy spáchat jen v prostředí kyberprostoru.⁶⁸ Nejširší pojetí virtuální dětské pornografie lze najít v Úmluvě o počítačové kriminalitě ze dne 23. listopadu 2001, kde je vymezen pornografický materiál, jenž lze označit za dětskou pornografií a stejně tak výčet trestných činů týkajících se dětské pornografie. Úmluva se též zabývá postihy vizuálního zobrazení skutečných dětí, které jsou sexuálně zneužívány, ale i materiálem který vyobrazuje osoby, jež se jeví být dětmi (v úmluvě je použit výraz nezletilý namísto

⁶⁶ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2013. [online].[cit.2022-07-18]. Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=6772>.

⁶⁷ ŠÁMAL A KOL. *Trestní zákoník - Komentář: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 1706.

⁶⁸ *Počítačová mravnostní kriminalita* [online].[cit.2022-07-20]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2022/01/Pocitacova-mravnostni-kriminalita.pdf>.

výrazu dítě), stejně tak jako materiálem, který realisticky zobrazuje nezletilou osobu, která není ve skutečnosti dítětem, a to při sexuálním chování.⁶⁹

O virtuální dětskou pornografii se tedy bude jednat v případě, kdy nedochází ke zneužití skutečného dítěte, ale dítěte, které neexistuje. Zároveň musí být splněna podmínka, že dílo zobrazující neexistující dítě má pornografický charakter ve smyslu trestního zákona.⁷⁰

3.4.6 Virtuální dětská pornografie a možný trestní postih

Zda je držení virtuální dětské pornografie, to znamená třeba pornografie zobrazující animované dítě, trestná ve smyslu § 192 trestního zákoníku, je předmětem odborné diskuse. Z teleologického výkladu, kdy je objektem trestného činu § 192 trestního zákoníku ochrana dítěte před jeho zneužitím k výrobě pornografie, vyplývá, že na uvedený trestný čin by se tento druh pornografie vztahovat neměl.⁷¹ Zájem na ochraně dětí před zneužitím k výrobě pornografie lze sice u virtuální pornografie vyloučit, a to vzhledem k tomu, že virtuální dětská pornografie nezobrazuje skutečné dítě, nelze však zapomínat na další objekt § 192 trestního zákoníku, kterým je ochrana mravního vývoje dětí. K ohrožení mravního vývoje dětí by mohlo dojít v případě, kdy by dítě sledovalo například animovaný seriál, v němž by byla zobrazena virtuální dětská pornografie, a na základě toho by nabylo dojmu, že takové chování je normální, a tudíž se tak může chovat také. Předmětem právnických debat je však i opačná skutečnost, a sice že tuto pornografii by vyhledávali osoby pedofilní – zde se různé názory, zda by toto vedlo ke snížení možnosti zneužívat děti ve skutečném světě, neboť by své sexuální potřeby uspokojily u virtuální dětské pornografie, nebo zda by to mohlo vést naopak k dodání odvahy nějaké dítě opravdu zneužít. Všechny uvedené názory jsou však jen vědecky nepotvrzené předpoklady.⁷²

⁶⁹ POBOŘILOVÁ, Michaela. *Virtuální dětská pornografie*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-6-8]. Dostupné z www.aspi.cz.

⁷⁰ POBOŘILOVÁ, Michaela. *Virtuální dětská pornografie*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-6-8]. Dostupné z www.aspi.cz.

⁷¹ FLEMR, Robert. *Trestní zákoník: Komentář, právní stav komentáře ke dni 1.1.2015*. Poslední stav textu. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-6-8]. Dostupné z www.aspi.cz.

⁷² POBOŘILOVÁ, Michaela. *Virtuální dětská pornografie*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-6-8]. Dostupné z www.aspi.cz.

Český trestní zákoník sice v § 192 ani v jiném neuvádí přímo výraz virtuální dětská pornografie či virtuální dítě a podobně, odstavec 1 však zní: „*Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.*“ Právě slovní spojení „osoba, jež se jeví být dítětem“ se může vztahovat na osobu virtuální. Uvedené slovní spojení bylo do odst. 1 vloženo novelou trestního zákoníku – zákonem číslo 330/2011 Sb., „*kdy se dle důvodové zprávy jedná o transpoziční bod článku 1 písmene b) Rámcového rozhodnutí o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii, v němž se dětskou pornografií rozumí materiál, který znázorňuje skutečné dítě, ale i materiál obsahující realistické zobrazení neexistujícího dítěte.*“⁷³

3.4.7 Neznámější případy virtuální dětské pornografie v Evropě

Na rozdíl od českého trestního zákoníku, například v německém či holandském trestním zákoně je jasně a zřetelně trestnost virtuální dětské pornografie vymezena. Níže jsou uvedeny neznámější kauzy týkající se virtuální dětské pornografie v těchto zemích.

3.4.7.1 Případ *Second Life*, Německo

Second Life, neboli v překladu druhý život, je online 3D hra vytvořená v roce 2003 firmou Linden Labs. Již v roce 2006 měla tato hra na 300 000 uživatelů z celého světa. Od známých internetových a virtuálních her se liší tím, že zde nejde o zabíjení, závody, plnění úkolů, dosahování vyšších levelů a podobně, jde zde jen o to vytvořit si svého vlastního avatara (postavičku) a běžný život. Avatara si vytvoří uživatel, který si vybere, zda bude hrát za ženu, muže či dítě, jaké bude mít jeho avatar proporce a další věci týkající se vzhledu. *Second Life* je dále výjimečný tím, že zde můžete navštívit různé knihovny – s odkazy na knihy „reálného“ světa, do hry jsou zapojené různé světové univerzity, manažeři

⁷³ POBOŘILOVÁ, Michaela. *Virtuální dětská pornografie*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-6-8]. Dostupné z www.aspi.cz - toto rozhodnutí bylo nahrazeno směrnicí evropského parlamentu a rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011, jež nyní je toto obsaženo v článku 2.

z celého světa se ve hře schází při svých jednáních.⁷⁴ V Second Life se lidé z celého světa seskupovali dle svých zájmů. Jak již bylo uvedeno výše, každý si mohl vytvořit vlastního avatara, a to i se vzhledem dítěte. Při přihlášení do hry nebylo možné ověřit věk uživatele, neboť každý při vyplňování mohl uvádět libovolné údaje – nebyla možnost zajistit ověření totožnosti uživatelů. Začátkem května 2007 otřásla Spolkovou republikou Německo kauza virtuálního zneužívání dětí, a to právě ve zmíněné hře Second Life. Avatar (včetně avatarů se vzhledem dítěte) se ve hře buď přímo účastnil sexuálního jednání, nebo mohl být divákem tohoto jednání. Tyto orgie probíhaly i v místnostech (ve hře), kam bylo nutné zaplatit vstup, pokud se chtěl nějaký avatar zúčastnit nebo přihlížet. Během vyšetřování poskytla orgánům činným v trestním řízení společnost Linden Labs maximální součinnost ohledně zjišťování totožnosti uživatelů těchto avatarů, a to těch, kteří platili za vstup nebo byli majiteli virtuálních nemovitostí, kde k těmto aktivitám docházelo.⁷⁵ Již z textu je patrné, že ve hře nebylo zneužito žádné reálné dítě. Případ je však typickým případem nulové tolerance Německa k virtuální dětské pornografii.

3.4.7.2 Případ Sex Lessons For Young Girl, Holandsko

Tento případ byl souzen okresním soudem v Holandsku v roce 2008. V hlavní roli zde byl minutový klip, nazvaný Sex lessons for young girls – v překladu Sexuální lekce pro mladé dívky. Ve videu účinkovaly dvě virtuální osoby – zjevně nezletilá dívka a dospělý muž, na kterém tato dívka provádí manuální sex. Po dosažení orgasmu virtuálního muže tento muž tleská, dívka se usmívá přímo na obrazovku a vylétnou kolem nich nafukovací balonky. Z popsaného průběhu videa, které bylo určeno pro mladé dívky, mělo vyplynout, že manuální sex je skvělou činností pro oba zúčastněné. V holandském trestním zákoníku, který byl novelizován v roce 2002, došlo ke zcela novému vnímání virtuální dětské pornografie. Úmluvou o kybernetické kriminalitě byl zaveden pojem „zdanlivý účastník“. Slovo „zdanlivý“ je užito vzhledem k věku, neboť je

⁷⁴ Ikaros - *elektronický časopis o informační společnosti* [online].[cit.2022-09-08]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/hledani-novych-cest-jako-neohraniceny-pohled-na-moznosti>.

⁷⁵ Ikaros - *elektronický časopis o informační společnosti* [online].[cit.2022-09-08]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/second-life-silny-hrac-na-virtualnim-poli-menici-se-pod-palbou-reality>.

jisté, že virtuální osoba věk nemá. Pokud se virtuální osoba podobá dítěti, naplní význam slov „zdánlivý účastník“. Podoba dítěte se určuje dle pohlavních znaků. V tomto konkrétním případě dívka na videu neměla vyvinutá prsa ani pubické ochlupení, z čehož bylo zřejmé, že představuje osobu mladší osmnácti let. Holandský trestní zákon postihuje jak vyobrazení mladistvých, tak jednání, které může děti pobídnout k zúčastnění se sexuálního chování. Z výše popsaných důvodů byla naplněna skutková podstata trestného činu a pachatel byl odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody se zkušební dobou deseti let.⁷⁶

3.4.8 Sexting

Pojem sexting současný trestní zákoník přímo neobsahuje, avšak vzhledem ke stoupající popularitě tohoto chování zejména mezi dětmi je dobré jej zahrnout i do této bakalářské práce. Na nebezpečnost sextingu a jeho šíření mezi dětmi upozorňuje též mnoho internetových zdrojů, a to třeba i oficiální stránky Policie ČR. Na těchto stránkách je mimo jiné zmíněno, že „*sexting podporuje šíření pornografie mladistvých a dětí*“.⁷⁷

Sextingem je zasílání eroticky laděných fotografií a videí, a to zpravidla mezi partnery. Pokud nedojde například po rozchodu k vydírání související s intimními fotografiemi či jejich zveřejnění bez souhlasu aktéra, jedná se o neškodnou zábavu. V současnosti představuje největší problém to, že tato aktivita se rozšiřuje mezi dětmi, a to i mladšími patnácti let. Čím větší je skupina dětí provozující sexting, tím více je to jejich vrstevníky bráno jako běžné.⁷⁸

Kazuistika 1

Nezletilá A.H. zasílala svému nezletilému partnerovi J.B. své intimní fotografie a videa, na kterých masturbuje. J.B. v průběhu vztahu zjistil, že i přestože je partnerem nezletilý, ona tyto materiály rozesílá i jiným spolužákům díky čemuž je o ní ve třídě zájem. Aby se jí pomstil, poslal její intimní fotografie mezi další děti na základní škole, kterou oba navštěvují. Nezletilá A.H. to zjistila a postěžovala si kamarádům, kteří J.B. fyzicky napadli. Matka J.B. se dostavila na PČR kvůli

⁷⁶ POBOŘILOVÁ, Michaela. *Virtuální dětská pornografie*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-09-08]. Dostupné z www.aspi.cz

⁷⁷ Policie České republiky. *Počítačová mravnostní kriminalita* [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pocitacova-mravnostni-kriminalita.aspx>.

⁷⁸ LUKÁŠOVÁ, Kateřina. *Škodlivý obsah na internetu*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-09-08]. Dostupné z www.aspi.cz.

napadení svého syna, kdy při následném šetření vyplynuli všechny výše popsané okolnosti.

3.4.8.1 Sexting a trestní právo

Už jen zaslání pornografických fotografií či videí osobě mladší osmnácti let lze definovat jako jednání dle § 191 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, neboť pachatel nabízí či přenechává pornografické dílo dítěti. Při „přenechávání“ je nutné, aby dítě vyvinulo aktivitu k zobrazení zasláného obsahu – tedy například otevřelo přílohu v e-mailu, pokud by obsah přílohy nebyl v náhledu. „Nabízením“ pornografie dítěti je situace (v případě použití komunikačních technologií), kdy naopak dítě žádnou aktivitu k zobrazení vyvinout nemusí⁷⁹ – aktuálně se jedná například o různé internetové aplikace typu WhatsApp, kdy se dle nastavení mobilního telefonu fotografie zobrazí třeba na displeji, aniž by bylo nutné jí stahovat. Jak již uvedeno výše, sexting je rozšířený i mezi dětmi. Mladistvý se může dopustit trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií dle § 192 odst. 3 trestního zákoníku tím, že bude pornografické dílo zobrazující dítě rozesílat dál. Rozesílání lze subsumovat pod nabízení či zprostředkování dle tohoto odstavce. Pokud by však rozesílal své pornografické dílo, na jehož výrobě se nikdo jiný nepodílel a on je zde jediným aktérem, nelze to považovat za trestný čin dle § 192 trestního zákoníku, a to vzhledem k právní zásadě kdy „nemůže být trestná osoba, k jejíž ochraně je příslušné trestněprávní ustanovení určeno“.⁸⁰ Sextingem lze mimo výše uvedené trestně činy naplnit i skutkovou podstatu trestného činu Zneužití dítěte k výrobě pornografie dle § 193 odst. 1 trestního zákoníku, a to například v partnerském vztahu mladistvých, kdy jeden partner přesvědčí druhého k zaslání svých intimních fotografií či videí – aneb k výrobě dětské pornografie.

⁷⁹ LUKÁŠOVÁ, Kateřina. *Škodlivý obsah na internetu*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-09-08]. Dostupné z www.aspi.cz.

⁸⁰ LUKÁŠOVÁ, Kateřina. *Škodlivý obsah na internetu*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-09-08]. Dostupné z www.aspi.cz

3.4.9 Kybergrooming

Stejně jako výše zmíněný sexting, ani pojem kybergrooming trestní zákoník přímo neobsahuje. Na nebezpečí kybergroomingu vzhledem k nárůstu případů, opět zejména mezi dětmi, upozorňují různé internetové stránky zabývající se bezpečným chováním na internetu (E-bezpečí, Policie ČR apod.).

3.4.9.1 Pojem Kybergrooming

Anglickým slovem „groomer“ je označen predátor, přičemž „grooming“ znamená chování predátorů, jehož cílem je v oběti vzbudit falešnou důvěru a za účelem jejího pohlavního zneužití, fyzického násilí a podobně ji vylákat k osobní schůzce. Termín „kybergrooming“ je výše popsané jednání, které se odehrává prostřednictvím internetu a dalších komunikačních technologií. Cílem pachatele je vždy dosáhnout osobní schůzky s obětí. Toho pachatel dosáhne vzbuzením důvěry v oběti, kdy šikovně využije své manipulativní chování, nebo vydíráním.⁸¹ V drtivé většině případů pachatel po vyvolání důvěry oběti ke své osobě, začne oběti posílat různé dárky odplatou za odhalené intimní fotografie či podobné materiály z oběti vyláká jiným způsobem. Na základě těchto kompromitujících snímků či videí donutí oběť se s ním sejít. Ne vždy jde oběť pod tlakem. Zejména děti z dysfunkčních rodin nebo děti s malým sebevědomím se leckdy do pachatele (respektive jeho internetové podoby) zamilují, a ke schůzce dojde dobrovolně.⁸²

Kazuistika 2

O kybergroomingu výstižně pojednává dokument „V síti“ od režisérů Barbory Chalupové a Víti Klusáka. Dokument sleduje tři dospělé dětsky vypadající herečky, které na sociálních sítích předstírají, že jim je dvanáct let. V místnostech, které vypadají jako dětské pokojíčky, se s nimi během 10 dnů spojí 2458 mužů, kteří je sami vyhledali, přičemž drtivá většina z nich požaduje po herečkách intimní videa a fotografie, posílá herečkám fotky penisu, odkazy na pornografii a naléhá na osobní schůzku. K několika schůzkám, které měly prokazatelně proběhnout za účelem pohlavního styku skutečně dojde, vše to pod dohledem ochranky.

⁸¹ ČIHÁKOVÁ, Lenka. *Kybergrooming – nová skutková podstata v trestním zákoníku*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-09-10]. Dostupné z www.aspi.cz.

⁸² *Nebud' obětí!: Rizika internetu a komunikačních technologií*, z.s. [online]. [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/?cat=kybergrooming>.

3.4.9.2 Kybergrooming a trestní právo

Grooming i kybergrooming je v českém trestním právu postižitelný podle ustanovení § 193b trestního zákoníku „Navazování nedovolených kontaktů s dítětem“ ve znění „*Kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 3 nebo jiný sexuální motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*“ Ustanovení bylo do trestního zákoníku vloženo článkem II zákona č. 141/2014 Sb., jako reakce na článek 6 odstavce 1 směrnice, který zní „*Navrhne-li dospělá osoba prostřednictvím informačních a komunikačních technologií setkání dítěti, které nedosáhlo věku pohlavní dospělosti, s cílem spáchat trestný čin uvedený v čl. 3 odst. 4 a čl. 5 a 6 a učiní-li po tomto návrhu konkrétní kroky vedoucí k tomuto setkání, trestá se tento návrh odnětím svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně jeden rok*“. Ustanovení § 193b trestního zákoníku je nad rámec výše uvedené směrnice, neboť postihuje nejen kybergrooming, ale i grooming.⁸³ Druhým bodem, ve kterém je česká právní úprava nad rámec výše uvedené směrnice je trest odnětí svobody, kde podle směrnice postačuje jeden rok, český trestní zákoník však stanovuje trest odnětí svobody až na dva roky.⁸⁴ Trestný čin § 192b Navazování nedovolených kontaktů s dítětem je předčasně dokončeným trestným činem, neboť k naplnění skutkové podstaty dojde již v okamžiku, kdy pachatel dítěti navrhne osobní setkání.⁸⁵

3.4.10 Fenomén dnešní doby – OnlyFans

Problém dnešní doby, který se týká výroby vlastní pornografie dítětem, je nejvýraznější právě ve spojitosti s fenoménem OnlyFans.

OnlyFans jsou internetové stránky, které byly spuštěny v roce 2016 s tím, že měly poskytovat zázemí umělcům, kteří mohou na stránkách publikovat svůj obsah. Obsah je sledujícím těchto umělců dostupný pouze za poplatek. Dvacet

⁸³ ČIHÁKOVÁ, Lenka. *Kybergrooming – nová skutková podstata v trestním zákoníku*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-09-10]. Dostupné z www.aspi.cz.

⁸⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 638.

⁸⁵ ČIHÁKOVÁ, Lenka. *Kybergrooming – nová skutková podstata v trestním zákoníku*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-09-10]. Dostupné z www.aspi.cz.

procent z poplatku jde majitelům internetových stránek, osmdesát procent si nechává umělec. Z původně stránek pro umělce se postupně staly stránky, na nichž je v převážné většině pornografický obsah. V současné době mají stránky zhruba 220 milionů uživatelů a více než 2 miliony tvůrců.⁸⁶

Problémový je OnlyFans v tom, že fakticky nedokáže ověřit věk tvůrců obsahu stránek. K registraci je nutné být starší osmnácti let, což potvrdíte odkliknutím tlačítka Ano na dotaz, zda jste starší osmnácti let, vložení čísla svého účtu, na který bude odměna vyplácena (není nutné) a fotografií s řidičským průkazem nebo občanským průkazem současně se svým obličejem. Tato metoda potvrzení nejen že se dá snadno obejít, například s občanským průkazem někoho staršího a typově podobného, neboť při takovém množství uživatelů nelze každého detailně kontrolovat. V případě velkého množství fanoušků, kteří za obsah od konkrétního tvůrce platí, může tvůrce vydělat od desítek až do stovek tisíc korun měsíčně. Vidina snadného výdělku tak láká nezletilé děti, které na stránky nahrávají intimní fotografie a videa a vydělávají velké množství peněz.⁸⁷ Kontrola nových uživatelů a příspěvků přidávaných na stránky OnlyFans je prováděná lidmi, které OnlyFans zaměstnává. Jeden z těchto zaměstnanců poskytl pod smyšleným jménem reportérům BBC rozhovor o tom, co vše již na OnlyFans viděl a kolik příspěvků a nových uživatelů denně schvaluje. Pro vyhledávání závadného obsahu používá část slova, které by mohlo být u příspěvku uvedeno. Tuto metodu kontroly obcházejí uživatelé i tvůrci tak, že nenapíšíou závadné slovo, ale nějaké heslo aktuálně používané pro daný obsah. Při publikaci závadného obsahu, který je uveden jako zakázaný v podmínkách užívání stránek (souhlas s jejich srozuměním potvrzujete též jen tlačítkem Ano na obrazovce) bude účet uživatele či tvůrce navždy zablokován. Pokud ovšem OnlyFans na takový závadný obsah vůbec přijde. Na stránkách OnlyFans se nachází nejen videa a snímky obsahující dětskou pornografii, ale též obsah

⁸⁶ E15.cz. *Majitel OnlyFans vydělal stovky milionů dolarů* [online]. [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/technologie-a-media/majitel-onlyfans-vydelal-stovky-milionu-dolaru-cisla-uzivatelu-strme-rostou-1392811>.

⁸⁷ The Guardian *'Everyone and their mum is on it': OnlyFans booms in popularity during the pandemic*. [online]. Velká Británie 22.12.2020 [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2020/dec/23/everyone-and-their-mum-is-on-it-onlyfans-boomed-in-popularity-during-the-pandemic>.

zachycující vykořisťování lidí a dětí. Reportérům BBC, kteří se na nelegální obsah OnlyFans zaměřují v rozsáhlé reportáži, se dokonce povedlo najít na videích publikovaných na stránky několik pohřešovaných lidí, kteří byli zjevně uneseni a vykořisťováni.⁸⁸

3.4.10.1 Onlyfans a trestní právo

Jak by bylo v trestním řízení postupováno v případě dětské pornografie na výše popsaných internetových stránkách v případě, kdy osoba mladší osmnácti let na stránky dobrovolně nahraje a prodává své intimní fotografie a videa?

V případě tvůrce – dítěte, by se na jednání, kdy dítě za úplatu poskytuje své intimní fotografie a videa uplatnil § 203 trestního zákoníku, který uvádí: *„Dítě, které žádá nebo přijme za pohlavní styk s ním, své pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatu nebo jinou výhodu či prospěch, není pro takový čin trestné, a to ani podle ustanovení o návodci nebo pomocníkovi.“*⁸⁹ Dítě mladší osmnácti let by v případě OnlyFans nemohlo být stíhané za trestný čin Výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií dle § 192 trestního zákoníku.

Odběratel, tzv. fanoušek tvůrce – dítěte mladšího osmnácti let, který za intimní materiály dítěte posílá tomuto dítěti úplatu, by mohl být v případě prohlížení náhledu obsahu (zdarma) trestně odpovědný dle § 192 odstavce 2 trestního zákoníku: *„Stejně bude potrestán ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii.“*⁹⁰ V případě placeného obsahu by mohl být odpovědný dle § 202 odstavce 1, případně i 3 trestního zákoníku: *„1) Kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplatu, výhodu nebo prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.*

⁸⁸ Bbc.com. *OnlyFans* [online]. [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-58255865>.

⁸⁹ § 203 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, v posledním znění.

⁹⁰ § 192 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, v posledním znění.

- 3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na dítěti mladším patnácti let,
 - b) spáchá-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky,
 - c) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu, nebo
 - d) spáchá-li takový čin opětovně.⁹¹

Předmětem dokazování by však bylo, zda mohl fanoušek předpokládat, že tvůrce je mladší osmnácti let. Ve věci by se posuzoval hlavně zdánlivý věk dítěte. Vzhledem k tomu, že tvůrci na stránkách údajně mají možnost registrovat se na tyto stránky nejdříve od osmnácti let věku, což má být stránkami ověřené, nejednal by odběratel ve věci dětské pornografie (pokud dítě nebylo zjevně mladší osmnácti let) úmyslně. Úmyslné jednání je však k trestní odpovědnosti za trestné činy uvedené v § 192 a § 202 trestního zákoníku podmínkou.

Provozovatel stránek by mohl být trestně odpovědný za obsah na svých internetových stránkách dle § 192 odstavce 3 a 4 trestního zákoníku. I v tomto případě by však muselo jít o úmyslné jednání. Vzhledem k mechanismu kontroly věku při registraci na internetové stránky, kontroly obsahu příspěvků a seznámením uživatelů s podmínkami užívání stránek, by byl úmysl neprokazatelný.

Vzhledem k výše uvedenému je dle mého názoru internetová stránka OnlyFans daleko větším problémem, než se vůbec může zdát, a to hlavně z pohledu dětských tvůrců. Problém spočívá v tom, že fanoušci nabízejí tvůrcům mnohdy osobní setkání za různým účelem a samozřejmě za daleko více peněz, než posílají za odemknutí obsahu na profilu tvůrce. Odměna za setkání může být pro děti mladší osmnácti let velmi lákavá a ještě více nebezpečná.

⁹¹ § 202 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, v posledním znění.

Slečna V.K se která na OnlyFans zaregistrovala již v šestnácti letech s použitím občanského průkazu starší sestry, a od samého začátku založení svého účtu dávala na tento účet vlastní pornograficky laděné snímky a videa. Již v sedmnácti letech si pouze díky OnlyFans začala vydělávat kolem padesáti tisíc měsíčně. I v dnešních dvaceti letech je názoru, že „normální“ zaměstnání je zbytečně namáhavé za málo peněz.

3.5 Prostředky Evropské unie proti zneužívání dětí na internetu

Z výše popsaných podkapitol je patrné, že sociální sítě významně usnadňují sexuální zneužívání dětí na internetu, ať už formou kybergroomingu či umožněním sdílení intimních materiálů samotnými dětmi dobrovolně. Toho si je vědoma např. sociální síť Facebook, která v roce 2019 zaslala 16 milionů hlášení o případech pohlavního zneužívání dětí, a to včetně případů kdy ke zneužití nedošlo, ale bezprostředně k němu směřovalo. Takové hlášení se dotklo dokonce i dvou dívek v České republice, které byly zneužity, přičemž pachatel akt natočil a šířil skrze sociální sítě dál.⁹²

3.5.1 Strategie pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí

Boj proti pohlavnímu zneužívání dětí a souvisejícím trestným činům, a to jak v offline tak v online formě, je pro Evropskou Unii prioritou. Z toho důvodu byla pro roky 2020 – 2025 přijata Evropskou komisí Strategie pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí, jejímž cílem je: *„vytvořit a rozvíjet vhodný právní rámec, posílit reakci donucovacích orgánů a vyvolat koordinovanou akci více zúčastněných stran v souvislosti s prevencí, vyšetřováním a pomocí obětem.“*⁹³

⁹² Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů – Strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí.

⁹³ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů – Strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí.

3.5.2 Evropské středisko pro prevenci a potírání pohlavního zneužívání dětí

V současné době usiluje Evropský parlament a Rada o zřízení Evropského střediska pro prevenci a potírání pohlavního zneužívání dětí, které by od poskytovatelů internetových služeb přijímalo a prověřovalo oznámení týkající se podezření na pohlavní zneužívání. Středisko by prověřená oznámení následně předávalo Europolu a donucovacím orgánům.⁹⁴

3.5.3 Registr osob odsouzených za sexuální trestné činy

Některé státy Evropské unie, mezi něž patří Chorvatsko, Francie a Portugalsko, přistoupily v rámci boje proti pohlavnímu zneužívání dětí k zavedení registru osob odsouzených za sexuální trestné činy spáchané na dětech. O takovém registru pro celou Evropskou unii uvažoval Evropský parlament v roce 2014. Dle Evropské komise by však registr ztěžoval opětovné začlenění odsouzených pachatelů uvedených v registru zpět do společnosti, což bylo důvodem pro upuštění od jeho zřízení.⁹⁵ Nicméně například v Portugalsku je registr přístupný pouze orgánům činným v trestním řízení, generálnímu ředitelství pro reintegraci, Správě věznice a ochrany dětí a mládeže. Údaje o odsouzeném jsou v registru dostupné nejdéle 20 let, a to pokud doba odsouzení přesáhne 10 let.⁹⁶

⁹⁴ Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boj proti němu. [online].[cit.2023-02-27]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0209#footnote5>.

⁹⁵ European Parliament. *Combative sexual abuse of children Directive 2011/93/EU, European Implementation Assessment*. [online]. [cit.2023-02-27]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/598614/EPRS_STU%282017%29598614_EN.pdf

⁹⁶ Move Aveiro. *Les demandes d'interrogation du registre des pédophiles atteignant un record*. [online].[cit.2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.moveaveiro.pt/cs/les-demandes-dinterrogation-du-registre-des-pedophiles-atteignent-un-record-en-2022>

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bylo zjistit, kolik dětí ve věku mezi třinácti až sedmnácti lety včetně, má zkušenost s rozesláním svých intimních fotografií a videí. Dále kolik z nich by se bylo schopných svěřit Policii ČR v případě zasílání z donucení a kolik z nich vůbec ví, že je takové jednání legální až od osmnácti let věku. Motivací k provedení výzkumu byla snaha zjistit, kolik procent dětí ze zkoumaného vzorku se dopouští výše uvedeného jednání, a to aniž by bylo takové jednání zjištěno orgány činnými v trestním řízení.

4.2 Hypotézy

V bakalářské práci byly stanoveny dvě výzkumné hypotézy. Lze předpokládat, že až polovina dětí ve věku 13-17 let:

Hypotéza č. 1: **Pořizuje dobrovolně své intimní fotografie a videa.**

Hypotéza č. 2: **Rozesílá své intimní fotografie a videa.**

Stanovené hypotézy navazují na předchozí teoretickou část bakalářské práce.

4.2.1 Metodika výzkumu

Pro výzkum byla zvolena metoda dotazníku, jehož cílem je potvrdit či vyvrátit výše stanovené hypotézy. Metoda dotazníku byla zvolena zejména proto, že umožňuje oslovit velké množství respondentů v různém věku a z různých sociálních skupin. Respondenti vyplňují dotazník anonymně, z čehož lze předpokládat, že odpovědi mohou být pravdivé, vyplněné beze studu a strachu z případného projednávání jejich protiprávního jednání. Dotazník obsahuje otázky vypsané níže, kdy otázky pod čísly 5, 6 a 9 nejsou povinné. Dotazník kombinuje uzavřené a polootevřené otázky.

Otázky dotazníku:

- 1. Pohlaví.**
- 2. Věk.**
- 3. Víte co znamená pojem sexting a již jste se s ním setkal(a)?**
- 4. Pořizoval(a) jste někdy dobrovolně fotografie nebo videa svého obnaženého nebo nahého těla? Pokud ano, doplňte prosím v jakém věku.**
- 5. Pokud jste takové fotografie nebo videa pořídil(a), posílal(a) jste je dobrovolně dále? Pokud ano, komu? (partner, spolužák, kamarád..)**
- 6. Pokud byla předchozí odpověď kladná, jaký byl důvod zaslání?**
- 7. Myslíte si, že je v pořádku sdílet ve věku do osmnácti let své fotografie či videa ve spodním prádle, případně úplně bez oblečení?**
- 8. Víte, od kolika let je možné pořizovat, sdílet a prohlížet si intimní fotografie a videa?**
- 9. Byl(a) jste někdy přemlouván(a) ke sdílení svých nahých fotografií nebo videí?**
- 10. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl(a) ano, kým to bylo?**
- 11. Probíhala ve vaší škole někdy přednáška na téma sdílení dat na internetu apod.?**
- 12. Pokud by po vás někdo vyžadoval vaše intimní fotografie či videa, byl(a) byste schopná(ý) se o tomto svěřit Policii ČR?**

Cílem výše uvedených otázek bylo zjistit, kolik z dětí, které dotazník vyplňovaly, pořizuje dobrovolně své intimní fotografie a videa a případně je následně rozesílá dál. Otázky jsou formulované co nejjasněji a nejpřesněji tak, aby děti vzhledem ke svému věku pochopily, na co jsou dotazovány. V úvodní straně dotazníku je stručně vysvětleno, čeho se dotazník týká, a to zároveň s ujištěním, že je dotazník zcela anonymní.

První otázka je uzavřená, respondent musí zvolit své pohlaví. Na výběr je muž a žena, jedná se o povinnou otázku.

Druhá otázka je uzavřená, táže se na věk. Respondent může zvolit ze tří odpovědí, které jsou 13-14 let, 15-16 let a 17 let. Tato otázka je povinná, nelze ji v dotazníku přeskočit.

Třetí otázka je též uzavřená, týkající se pojmu sexting. Respondentů se táže, zda vědí, co tento pojem znamená a již se s ním setkali. Na výběr jsou tři odpovědi zahrnující všechny kombinace znalosti pojmu a setkání se s ním. Jedná se o povinnou otázku.

Čtvrtá otázka je polo uzavřená, což znamená, že respondent mimo odpovědi na dotaz, zda někdy pořizoval dobrovolně fotografie či videa svého nahého těla v případě kladné odpovědi dopíše do textového pole v jakém věku, o což je požádán již v otázce. Na výběr má z možností ano nebo ne. Jedná se o povinnou otázku.

Pátá otázka navazuje na předchozí, kdy se ptá, zda dobrovolně pořízené intimní fotografie nebo videa zasílal někomu dalšímu a v případě kladné odpovědi, komu konkrétně. Respondent vepíše odpověď do textového pole, jedná se o nepovinnou otázku, která je otevřená.

Šestá otázka je taktéž navazující na předchozí otázku, kdy se respondenta táže na důvod zaslání. Jedná se o výčtovou otázku s textovou odpovědí, ve které má respondent na výběr ze sedmi odpovědí a textové pole pro vlastní odpověď. V této otázce může zaškrtnout libovolný počet odpovědí i vložit vlastní vyjádření. Odpověď není povinná.

V sedmé otázce je respondent tázán, zda mu přijde v pořádku sdílet ve věku do osmnácti let své fotografie ve spodním prádle, případně úplně bez oblečení. Odpověď na tuto otázku je povinná, na výběr je z možností ano či ne.

Osmá otázka dává na výběr též pouze ze dvou odpovědí, a dotazuje se respondenta, zda ví, od kolika let je možné pořizovat, sdílet a prohlížet si intimní fotografie a videa. Nabízí se odpověď buď patnáct nebo osmnáct let, odpověď na otázku je povinná.

Devátá otázka je zaměřená na dotaz, zda byl respondent někdy přemlouván ke sdílení svých intimních fotografií nebo videí. Otázka je uzavřená, s možností odpovědi ano nebo ne. Jedná se o otázku s povinným vyplněním.

Otázka pod číslem deset navazuje na předchozí otázku, kdy respondent odpovídá v případě kladné odpovědi, kým byl přemlouván ke sdílení svých

intimních snímků. Respondent má na výběr ze čtyř možností, též může využít textové pole.

Jedenáctá otázka se dotazuje na informaci, zda někdy ve škole respondenta probíhala přednáška na téma sdílení dat na internetu. Otázka je uzavřená, respondent má možnost odpovědět ano nebo ne.

Dvanáctá otázka je zaměřena na to, zda by respondent byl schopný oznámit věc, kdy po něm někdo vyžadoval nebo zneužil jeho snímky, nahlásit na PČR. Jedná se o uzavřenou otázku s možností tří odpovědí, a to ano, ne, a jen pokud by na tom trvala osoba, které se respondent s věcí svěřil.

4.2.2 Skupina respondentů

Vzhledem k výzkumu, který se týká dětské pornografie a její výroby a šíření mezi dětmi, byly cílovou skupinou děti ve věku třináct až sedmnáct let včetně. Otázky v dotazníku jsou postaveny tak, aby bylo zjištěno, kolik z oslovených dětí samo pořizuje intimní fotografie a videa a rozesílá je dále. Takové jednání po osmnáctém roku věku již nelze zahrnout pod dětskou pornografii, proto nemohly dotazník vyplnit osoby starší osmnácti let.

Ze zkušeností ve službě u PČR vím, že děti kolem třinácti let věku si svou sexualitu uvědomují a umí jí využít, a to hlavně zasíláním svých intimních materiálů ve snaze zaujmout, či za účelem zisku. Proto se mi zdálo vhodné vybrat respondenty již od třinácti let věku.

Dotazník byl distribuován mezi co největší počet různých respondentů – na střední školu, základní školu, do dětského domova a mezi známé a jejich známé. Zahrnuje tedy respondenty různého požadovaného věku z různých měst, obcí a sociálních skupin. Cílem bylo oslovit nejméně sto padesát respondentů, kteří museli splňovat jedinou podmínku, a to odpovídající věk. Z celkového počtu 206 vyplněných dotazníků bylo 35 dotazníků tištěných.

4.2.3 Distribuce dotazníku

Dotazník byl vytvořen na internetových stránkách www.survio.cz. Po vytvoření a následném zveřejnění dotazníku je na stránkách vygenerován

internetový odkaz, pomocí kterého se respondenti ke konkrétnímu dotazníku na výše jmenovaných webových stránkách dostanou. Tento odkaz byl šířen i s vysvětlením hlavního tématu bakalářské práce pomocí sociální sítě Facebook, a to mezi známé, kteří mají ve svém okruhu děti ve věku třináct až sedmnáct let. Tímto způsobem byl dotazník vyplněn od 54 respondentů z Ústeckého kraje, a to z různých sociálních skupin.

Využit byl též email s odkazem, který byl zaslán s prosbou o vyplnění příslušnou skupinou dětí do dětského domova v Litoměřicích, kde zástupkyně ředitelky vybrala děti požadovaného věku a umožnila jim dotazník vyplnit. Z uvedeného dětského domova dotazník vyplnilo 5 respondentů.

Přes aplikaci Messenger byl odkaz zaslán na střední školu TRIVIS v Ústí nad Labem, jejíž žáci v odpovídajícím věku dotazník vyplnili v hodině informatiky. Jednalo se o 98 respondentů z různých měst a obcí v Ústeckém kraji.

Dotazník byl vytištěn a dodán na základní školu v Liběšicích, kde jeho papírovou formu vyplnili žáci osmých a devátých tříd. Jednalo se o 35 žáků. Tyto výsledky byly následně přepsány na webovou stránku Survio.cz, kde jsou shromážděny odpovědi všech ostatních respondentů.

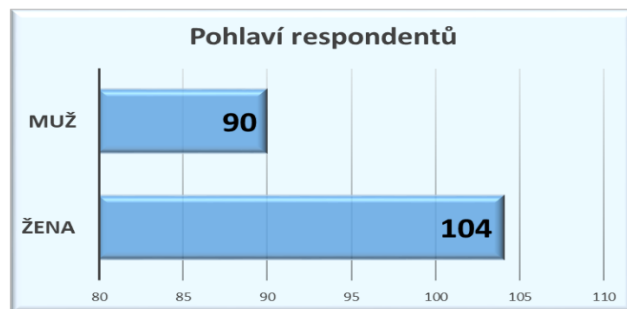
Při distribuci dotazníku bylo tedy využito jak internetové, tak osobní komunikace.

4.2.4 Návratnost dotazníku

Dotazník byl zveřejněn dne 1. 7. 2022. Následovalo období sběru dat a odpovědí, které bylo ukončeno 24. 11. 2022. V průběhu téměř pěti měsíců odkaz k vyplnění dotazníku navštívilo 408 osob, kdy 206 osob dotazník vyplnilo. Návratnost dotazníku je tedy 50,5 procent.

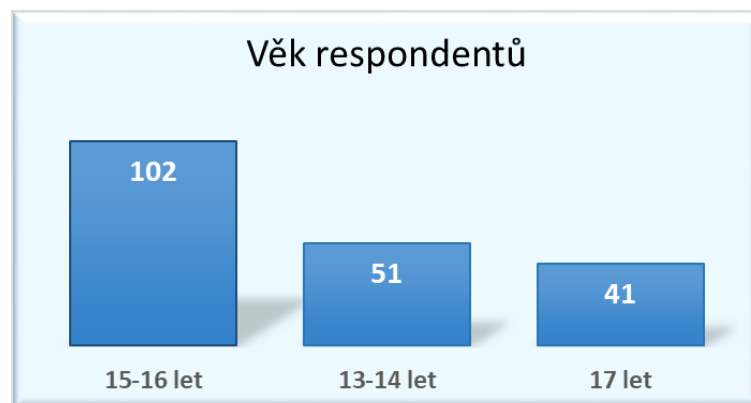
4.2.5 Vyhodnocení odpovědí

První otázka měla dát odpověď na pohlaví odpovídajících respondentů. Výsledek je gendrově vyvážený. Byly získány odpovědi od přibližně stejné skupiny děvčat i chlapců. Minimální rozdíl hodnotím jako statisticky nevýznamný.

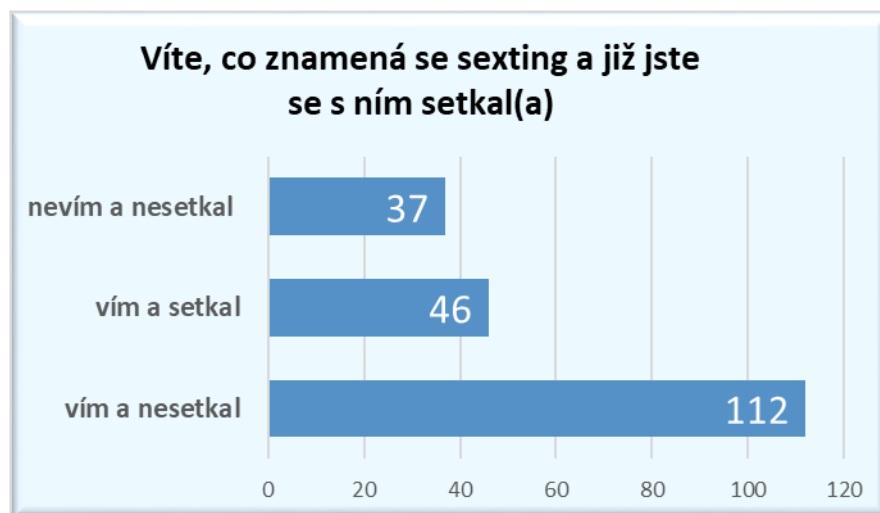
Graf 1

Odpovědi na druhou otázkou máme zřejmou ochotu odpovídat u dětí starších 15 let. Tedy u skupiny respondentů zákonem umožňující pohlavní styk.

Graf 2

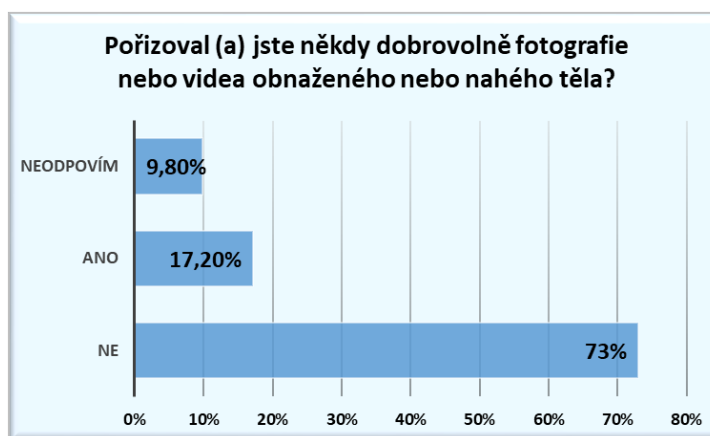
Po úvodních otázkách zaměřených na určení respondentů máme první na otázku na pojem sextingu. Více než polovina respondentů odpověděla, že má ponětí o významu tohoto pojmu.

Graf 3

V dnešní době sociálních sítí je zajímavým zjištěním, že 57,4% respondentů přestože pojem znají, se se sextigem nikdy nesetkalo.

Čtvrtá otázka je hodně osobní. Můžeme využít výhody anonymního dotazníku k validním odpovědím. Mládeži byla dána možnost na tuto otázku vůbec neodpovědět. Respondenti byli dotazováni, zda někdy pořizovala své nahé fotografie, či videa. Celkem 73% odpovědí bylo jasným ne. Nicméně výzkumem jsme zaznamenali celkem 37 kladných odpovědí. Nakonec 21 dětí využilo možnosti se k věci nevyjádřit.

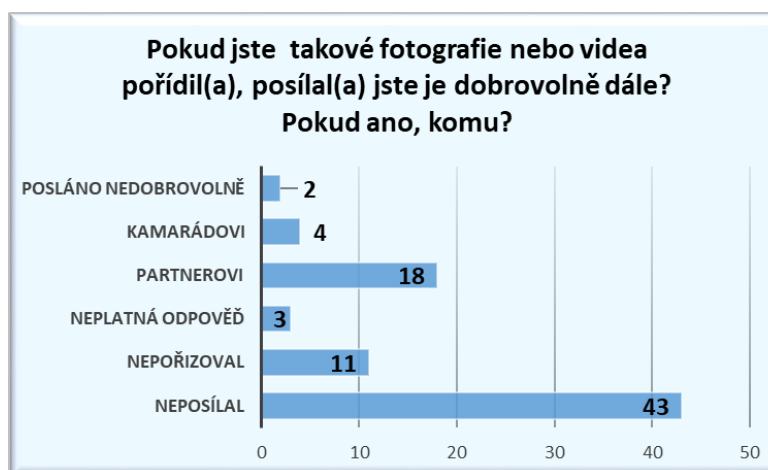

Graf 4

Možnost nevyjádřit se byla dětem dána, neboť se jedná o intimní otázku, kdy děti mohou mít obavy, zda je dotazník skutečně anonymní, stejně tak jako

mohl být vyplňován před pedagogem či vychovatelem v dětském domově. Přítomnost těchto lidí nemusela být dětem příjemná.

Pátá otázka směřuje na děti, které na předchozí otázku, zda někdy pořizovali své intimní fotografie a videa, odpověděli kladně. Respondentů se dotazuje, zda tyto materiály poslali někomu dalšímu, a v případě kladné odpovědi, komu je poslali. Otázka je otevřená, kdy nabízí neomezené možnosti odpovědí.

Graf 5

Respondenti neodpovídali jen na to, komu zaslali své intimní fotografie a videa, ale vepisovali odpověď i pokud je vůbec nepořizovali. Takových odpovědí bylo celkem 11. Během vyhodnocování této otázky bylo zjištěno, že otázka je špatně postavená. Nicméně mimo odpovědí, kdy výše popsané materiály respondenti vůbec nepořídili, je nejčastější odpovědí, že je nezasílali dále, a to ve 43 případech. Druhá nejčastější odpověď je zaslání partnerovi, což uvedlo celkem 18 respondentů. Kamarádovi zaslali tyto materiály čtyři respondenti. Neadekvátní odpověď přišla od celkem dvou respondentů, poslední dva respondenti odpověděli, že své intimní materiály zaslali z donucení.

Šestá otázka byla zaměřená na motivaci tohoto asociálního jednání. Respondenti vybírali ze sedmi možných odpovědí. Očekávanou motivací byl zisk, nebo poskytnutí nějaké výhody. Překvapivě ani jedna odpověď nebyla kladná. Riziko poskytování nahých fotek si neuvědomuje celkem 10 dětí, které si

neuvědomují závažnost svého jednání. Z nabízených možností 56,3% odpovědí neuvvedlo ani jeden důvod ze sedmi možností. Konkrétní motivaci k poskytování nahých fotek se touto otázkou zjistit nepodařilo.

Graf 6

Nicméně odpověď z donucení, kterou uvedli čtyři respondenti, považují za více alarmující než to, že si deset respondentů neuvědomuje rizika spojená se zasíláním takových fotografií.

Kazuistika 4

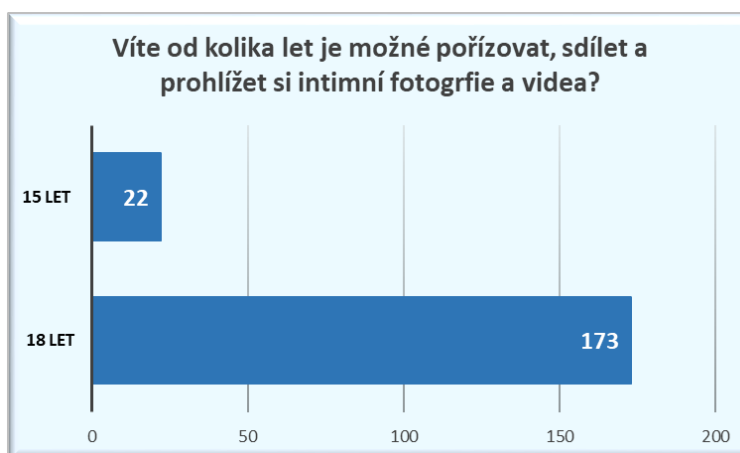
Nezletilá K.M. se na sociální síti Facebook poznala s třicetiletým R.H. Brzy mezi sebou navázali přátelství, které ze strany K.M. přerostlo v platonickou lásku. Když R.H. nezletilou požádal o zaslání intimních fotografií, nepřišlo jí na tom nic špatného. R.H. začal po zaslání prvních fotografií vyžadovat stále intimnější fotografie i videa s tím, že pokud mu je K.M. nepošle, tak materiály, které již od K.M. obdržel, zveřejní. K.M. se naštěstí svěřila vychovatelce, která přišla společně s poškozenou věc oznámit na Policii ČR.

Sedmá otázka zkoumá názor respondentů na správnost sdílení svého nahého těla. Celkem 37 dětí v takovém jednání nevidí nic závadového.

Graf 7

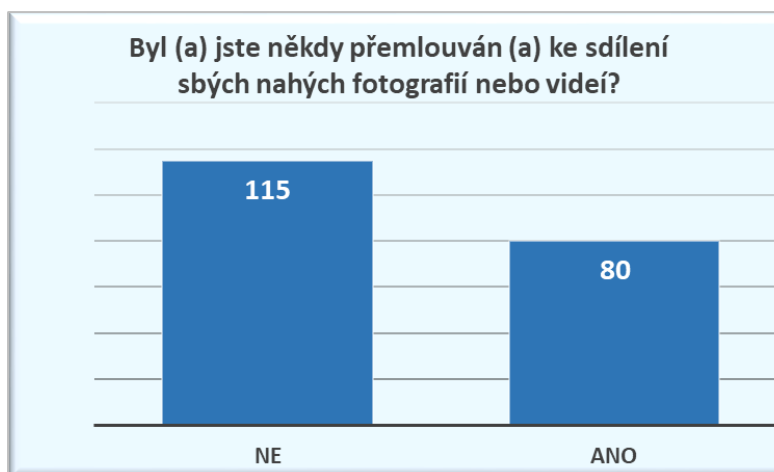
Osmá otázka se dotazuje respondentů, zda vědí, od kolika let je možné pořizovat, sdílet a prohlížet si intimní fotografie a videa. Na výběr je ze dvou odpovědí, a to od osmnácti nebo patnácti let.

Graf 8

Správnou odpověď, tedy od osmnácti let, vybralo 173 respondentů. Že je možné intimní fotografie pořizovat, sdílet a prohlížet si již od patnácti let, si myslí 22 respondentů. Výsledek této otázky považuji za uspokojivý.

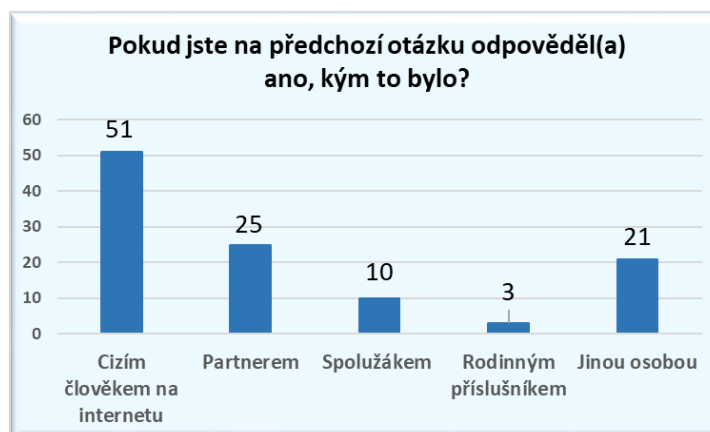
V otázce číslo devět se děti dotazujeme, zda byly někdy přemlouvány ke sdílení svých intimních fotografií nebo videí. Možnou odpovědí je pouze ano nebo ne, respondenti nemají možnost vepsat vlastní odpověď nebo pokračovat k dalším otázkám bez odpovědi.

Graf 9

Kladně odpovědělo na otázku 80 dětí. S přemlouváním ke sdílení svých intimních fotografií a videí se nesetkalo 115 dětí. V dnešní době, které vládne internet a různé sociální sítě, není výsledek překvapivý. I přesto je však naprosto alarmující.

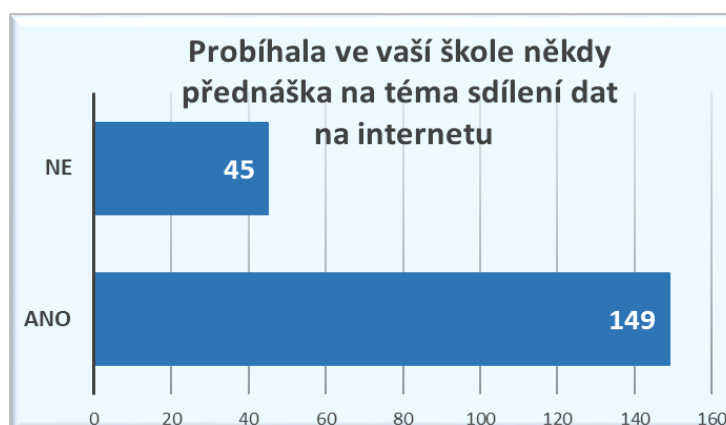
Desátá otázka cílí pouze na děti, které na předchozí otázku týkající se toho, zda byly přemlouvány ke sdílení svých intimních fotografií a videí, odpověděli kladně. Tato otázka se dotazuje, kým byly k tomuto jednání naváděny. Na výběr je možnost cizího člověka na internetu, partnera, rodinného příslušníka, spolužáka nebo jiné osoby, které výběr nezahrnuje.

Graf 10

Z odpovědí vyplývá, že děti jsou ke sdílení svých intimních materiálů ve většině přesvědčovány cizím člověkem na internetu, kdy tuto odpověď zvolilo 51 dětí. Následuje přemlouvání partnery, s čímž se setkalo 25 dětí. Dalších 10 dětí označilo odpověď, že byly ke sdílení přemlouvány spolužákem, tři děti rodinným příslušníkem. Odpověď mimo výše uvedený výběr označilo 21 dětí.

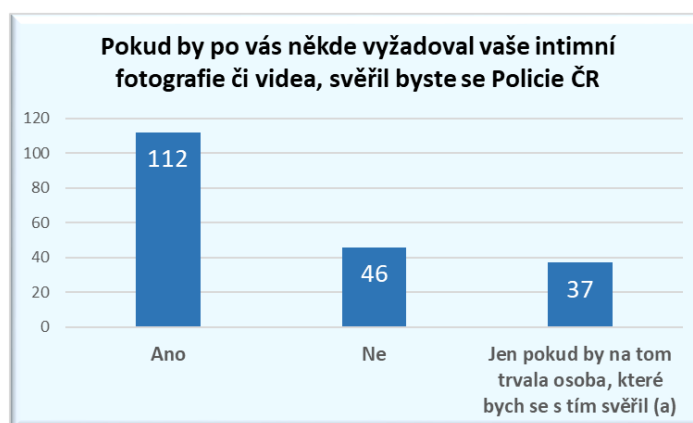
Jedenáctá otázka je obecná, dotazuje se respondentů, zda na jejich škole někdy probíhala přednáška na téma sdílení dat na internetu. Kladně odpovědělo 149 dětí, záporně 45.

Graf 11

Dle odpovědí lze soudit, že děti, které nemají o škodlivosti šíření svých intimních materiálů ponětí, neabsolvovaly ani žádnou přednášku na toto téma. Je však zřejmé, že není od věci na toto téma upozorňovat ve škole již od co nejdřívějšího věku dětí.

Otázka, jež se respondentů dotazuje, zda by byli schopni se svěřit Policii ČR v případě, kdy by po nich někdo žádal jejich intimní fotografie a videa, je zároveň otázkou závěrečnou. Dětem dává na výběr ze tří odpovědí, a to buď ano, ne, nebo jen za podmínky, že by na tom trvala osoba, které by se dítě případně svěřilo.

Graf 12

Policii by se ve výše popsáném případě svěřilo 96 dětí, přičemž 43 dětí jen pokud by na tom trvala osoba, které se dítě svěřilo jako první. Dalších 57 respondentů odpovědělo záporně. Z těchto odpovědí lze usoudit, že zkušenosti s dětskou pornografií, ať už třeba jen ve stadiu, kdy je po dětech vyžadována, bude daleko více případů, než mají orgány činné v trestním řízení či instituce pracující s dětmi, poněti. Dle mého názoru je nezbytné zvýšit osvětu o bezpečnosti na internetu a dětem zároveň přiblížit případný postup Policie, a to tak, aby se nemuseli stydět nebo bát, pokud se s takovým jednáním setkají.

4.3 Výsledek zkoumání a vyhodnocení

4.3.1 Ověření hypotézy

Praktická část bakalářské práce pracovala se dvěma hypotézami.

Hypotéza č. 1: **Pořizují dobrovolně své intimní fotografie a videa**, předpokládala, že (až polovina dětí) děti ve věku 13-17 let pořizuje/í dobrovolně své intimní fotografie a videa. Tato hypotéza byla výzkumem vyvrácena. Z celkového počtu 206 respondentů na dotaz zabývajících se dobrovolným pořizováním svých intimních fotografií a videí, odpovědělo kladně 37 respondentů. Možnost se k otázce nevyjádřit využilo 21 respondentů. Za předpokladu, že respondenti, kteří se odmítli vyjádřit, takové snímky a videa pořizují, bude takových dětí celkem 58, což je 27% ze zkoumaného vzorku – tedy ani zdaleka polovina ze zkoumaného vzorku. Provedeným výzkumem tuto hypotézu **vyvracíme**.

Druhá hypotéza předpokládala, že až polovina dětí, které své intimní fotografie a videa pořizují, je zasílají dále. Tuto hypotézu se podařilo výzkumem potvrdit. Z celkem 37 dětí, které takové snímky a videa pořídili, je 24 zasílalo dále, ačkoli dva z nich nedobrovolně. Jedná se o 65 % respondentů, tedy více než polovinu. Provedeným výzkumem **potvrzujeme** hypotézu:

Hypotéza č. 2: **Rozesílají své intimní fotografie a videa**.

4.3.2 Shrnutí

Výzkum, který byl realizován dotazníkovou metodou mezi dětmi ve věku 13-17 let včetně, potvrdil, že děti v tomto věku mají povědomí o nebezpečnosti zasílání svých intimních fotografií a videí. Lze předpokládat, že povědomí nabývají ve školách, kde měla většina z těchto dětí přednášky na téma bezpečného chování na internetu. Výzkumem se také podařilo zjistit, že děti se v poměrně mnoha případech setkaly na internetu s cizím člověkem, který po nich pornograficky laděné materiály požadoval. Z počtu přesahující dvě stovky dětí,

kteřé dotazník vyplnily, pouze dvacet čtyři dětí zaslalo jiné osobě své intimní materiály. Žádné z dětí nezaslalo takové materiály cizímu člověku na internetu, což je velmi přijatelný výsledek, který též potvrzuje povědomí dětí o nebezpečích internetu.

Varovným signálem je poměrně malá ochota dětí svěřit se Policii ČR, pokud se s jednáním týkající se zasílání intimních fotografií či videí setkají.

Celkové výsledky dotazníku lze považovat za obstojné. Podle získaných výsledků u naší skupiny respondentů se rizikového chování dopouští méně dětí ve stanoveném věku, než bylo předpokládáno.

4.4 Doporučení pro praxi

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že děti ve věku 13-17 let včetně, mají zkušenost s pořizováním a rozesíláním dětské pornografie. Pokud by takovou zkušenost mělo i pouhé procento dětí, jedná se o špatný výsledek. Vzhledem k současné době, kdy je stále více kriminality pácháno v kyberprostoru, který je využíván stále mladšími osobami, lze předpokládat, že případy šíření dětské pornografie i virtuální dětské pornografie budou přibývat. Z tohoto důvodu je nutné přistoupit k odpovídajícím opatřením. Na možné řešení tohoto problému lze pohlížet ve dvou rovinách, a to v rovině společenské a rovině právní.

V právní rovině by bylo možné takové jednání vyřešit tím, že nebude mezi dětmi stejného věku a rozumového vývoje trestné dle trestního zákoníku, což je možné učinit na základě článku 8 Směrnice evropského parlamentu a rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV, která dává v odstavci 1 až 3 prostor členským státům k rozhodnutí, zda takové jednání budou považovat za trestné či nikoli. Z důvodové zprávy vládního návrhu zákona č. 141/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb., vyplývá, že zákonodárce nad

touto možností ani neuvažoval, neboť zde není o uvedeném článku jediná zmínka. Je otázkou, zda-li se zákonodárce snažil dodržet zásadu minimalistické implementace, tedy nejít nad rámec požadovaného ve směrnici. Při implementaci článku 6 odstavce 1 však došlo k úpravě nad rámec směrnice, a to konkrétně v § 193b trestního zákoníku, který upravuje navazování nedovolených kontaktů s dítětem, proto si nemyslím že tato obecná zásada mohla být překážkou.

V rovině společenské, kdy je takové jednání mezi dětmi nežádoucí, je nutné přistoupit k ještě rozsáhlejší prevenci než doposud, a to zejména zvýšením počtu přednášek týkajících se bezpečnosti internetu, a to již na prvním stupni základních škol. Je potřeba, aby byly v této problematice opakovaně proškoleni pracovníci všech institucí pracujících s dětmi. Děti je nutné poučovat nejen o možných rizicích v kyberprostoru, ale též o následcích rizikového chování, které si sebou mohou nést po celý zbytek života.

Ideálním řešením této problematiky je dle mého názoru kombinace obou rovin. Společenská škodlivost v případě, kdy si dvě děti stejného věku, které již dosáhly pohlavní zralosti a jsou na stejné úrovni rozumové a mravní vyspělosti, je minimální. Nemyslím si, že je tedy nutné například dva šestnáctileté partnery trestně stíhat za to, že si vzájemně posílají své dobrovolně pořízené intimní materiály. Zároveň by ale všichni zúčastnění měli znát rizika takového jednání – tedy to, že materiály se mohou dostat i k dalším osobám. S těmito riziky by měli být seznámeni právě při různých přednáškách pořádaných školami či Policií ČR.

5 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala okrajově trestnými činy v sexuální oblasti s důrazem na trestný čin Výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií dle § 192 trestního zákoníku v podobě, ve kterém ho známe dnes.

Bakalářská práce byla rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část popisuje ve třetí kapitole historii trestných činů v sexuální oblasti, a to od roku 1961 až do současnosti. Zásadní změnu v trestných činech proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti přinesl až zákon č. 271/2007 Sb., kterým se změnil z. č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů. Změna týkající se trestných činů v sexuální oblasti byla patrná zejména přidáním nových paragrafů, a to § 205a přechovávání dětské pornografie a § 205b zneužití dítěte k výrobě pornografie. Uvedené změny byly reakcí na Úmluvu Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání. Dne 1. ledna 2010 nabyl účinnosti nový trestní zákoník 40/2009. Trestné činy v sexuální oblasti se přesunuly pod hlavu III nazvanou Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Změny v trestním zákoníku do současné podoby nastaly s přijetím Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Trestní zákoník již obsahoval trestný čin Výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, který je uveden v § 192 trestního zákoníku.

Následně byly v práci popsány ostatní významné předpisy, které mají ochránit děti před jejich sexuálním využíváním a vykořisťováním, a vliv těchto předpisů na současné znění trestního zákoníku.

V dalších kapitolách je rozebrána skutková podstata trestného činu Výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, a to včetně základních pojmů, které popisují, co vůbec je pornografií, kdy se jedná o dětskou pornografii, co znamená virtuální pornografie a podobně. Ač by se mohly zdát tyto pojmy zcela jasné, z bakalářské práce je zřejmé, že jejich výklad je nejasný a nejednoznačný.

Na výklad pojmů navazuje analýza právního stavu v České republice týkající se šíření dětské pornografie mezi dětmi samotnými, a to včetně možného řešení.

V poslední kapitole jsou popsány největší případy šíření dětské pornografie a virtuální dětské pornografie v Evropě, které zároveň upozorňují na tuto problematiku, včetně popisu největší veřejné produkce dětské pornografie, a to platformy OnlyFans. Teoretická část je zakončena popisem prostředků Evropské unie pro boj proti zneužívání dětí na internetu.

Na teoretickou část navazuje část praktická, která se zabývala výzkumem problematiky šíření dětské pornografie mezi dětmi samotnými. K výzkumu byla využita dotazníková metoda, která byla šířena jak v online, tak v papírové podobě mezi respondenty, kterými byli děti ve věku 13 až 17 let včetně. Výzkum byl proveden ke zjištění, kolik dětí ve výše uvedeném věku má zkušenosti s dětskou pornografií, ať už ve formě kdy jí samy vyrábějí či kdy je po nich vyžadována. Pro výzkum byly stanoveny dvě hypotézy. První z nich byla, že až polovina dětí dětskou pornografii pořizuje. Druhá hypotéza předpokládala, že až polovina dětí, které dětskou pornografii pořizují, ji rozesílají dále. První hypotéza potvrzena nebyla, druhá ano. Každá otázka dotazníku je jednotlivě vyhodnocena, na konci praktické části jsou výsledky dotazníku shrnuty.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že je nutné nepolevovat v přednáškách na téma bezpečného chování na internetu již na základních školách. Děti by měly být podrobněji seznamovány s postupem orgánů činných v trestním řízení a to tak, aby byly schopné beze studu oznámit těmto orgánům případy, kdy je po nich vyžadováno zasílání jejich intimních fotografií či videí.

Z výzkumu též vyplynulo, že pokud děti zasílají své intimní materiály někomu dalšímu, příjemci jsou většinou partneři těchto dětí. Zdá se být zarážející, že zákonodárci považují patnáctileté děti za natolik vyspělé, aby mohly mít pohlavní styk, ale stejné děti považují za výrobce dětské pornografie, pokud pořídí své intimní fotografie a tyto pošlou svým stejně starým partnerům. Společenská škodlivost takového jednání je dle mého názoru minimální. Možným řešením této otázky by bylo takové jednání nepostihovat, a to za podmínek uvedených

v odstavci 3 článku 8 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU, který dává členským státům na výběr, zda takové jednání budou postihovat. Absolutně nevyjasněným bodem je také dětská pornografie, ve kterém účinkuje virtuální, tedy počítačem vytvořené dítě. Z ustanovení § 192 trestního zákoníku není vůbec zřejmé, zda lze takový materiál postihnout ve smyslu tohoto ustanovení či nikoli.

Vzhledem k současné době, kdy se různé kriminální jednání stále více odehrávají v online prostředí, jsem si jistá, že bude muset dojít k různým změnám či upřesněním takových nejasností, jaké třeba právě virtuální dítě představuje.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura

CHMELÍK, Jan. Trestní právo hmotné - zvláštní část: s aplikačními příklady. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-820-8

JELÍNEK, Jiří, Tomáš GŘIVNA, Sergej ROMŽA, Jana TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ a Anna SYKOVÁ. Trestní právo Evropské unie. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Teoretik. ISBN 978-80-7502-375-9

JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-576-0

SMEJKAL, Vladimír. Kybernetická kriminalita. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-501-2

ŠÁMAL a kolektiv. Trestní zákoník - Komentář: komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-178-9

VANTUCH, Pavel. Trestní zákoník s komentářem: k 01.08.2011. Olomouc: ANAG, 2011. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-677-8

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 20. srpna 2013 sp. zn. I.ÚS 1428/13

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o počítačové kriminalitě, sdělení č. 104/2013 Sb. m. s.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte týkajícího se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie, sdělení č. 74/2013 Sb. m. s.

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2013 sp. zn. Tpjn 300/2012.

Usnesení Nejvyššího soudu spisová značka 3 Tdo 669/2011

Usnesení Nejvyššího soudu spisová značka 4 Tdo 1494/2018-15

Zákonná úprava

Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte proti prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii ze dne 25. května 2000, New York

Poslanecká sněmovna. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb

Rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SW ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů – Strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí ze dne 24.07.2020, Brusel

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV

Trestný zákon č. 300/2005, Slovensko.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů

Zákon č. 141/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů

Zákon č. 271/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Elektronické zdroje

Bbc.com. Only Fans: How it handles illegal sex videos. [online]. [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-58255865>.

ČIHÁKOVÁ, Lenka. Kybergrooming – nová skutková podstata v trestním zákoníku. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-09-10]. Dostupné z: www.aspi.cz.

European Parliament. Combating sexual abuse of children Directive 2011/93/EU. [online]. [cit.2023-02-27]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/598614/EPRS_STU%282017%29598614_EN.pdf

Evropská komise. Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boj proti němu. [online]. [cit.2023-02-27]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0209#footnote5>

E15.cz. Majitel Only Fans vydělal stovky milionů dolarů. [online]. [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/technologie-a-media/majitel-onlyfans-vydelal-stovky-milionu-dolaru-cisla-uzivatelu-strme-rostou-1392811>.

FLEMR, Robert, Trestní zákoník: Komentář. [In Aspi]. [cit. 2022-23-08]. Dostupné z: www.aspi.cz

Ikaros - elektronický časopis o informační společnosti. Hledání nových cest. [online]. [cit.2022-09-08]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/hledani-novych-cest-jako-neohraniceny-pohled-na-moznosti>.

Ikaros - elektronický časopis o informační společnosti. Second Life. [online].[cit.2022-09-08]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/second-life-silny-hrac-na-virtualnim-poli-menici-se-pod-palbou-reality>.

LUKÁŠOVÁ, Kateřina. Škodlivý obsah na internetu. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-09-08]. Dostupné z www.aspi.cz.

Moveaveiro.pt. Les demandes d'interrogation du registre des pedophiles atteignent.[online].[cit.2023-02-27].Dostupné z: <https://www.moveaveiro.pt/cs/les-demandes-dinterrogation-du-registre-des-pedophiles-atteignent-un-record-en-2022>

Nebud' obětí!: Rizika internetu a komunikačních technologií, z.s. [online]. [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/?cat=kybergrooming>

POBOŘILOVÁ, Michaela. Virtuální dětská pornografie. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-6-8]. Dostupné z www.aspi.cz.

Počítačová mravnostní kriminalita [online]. [cit.2022-07-20]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2022/01/Pocitacova-mravnostni-kriminalita.pdf>.

Počítačová kriminalita: Mezinárodní úmluva je konečně závazná i pro Česko. [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/pravo/2694193/pocitacova-kriminalita-mezinarodni-umluva-je-konecne-zavazna-i-pro-cesko.html>.

Policie České republiky. Počítačová mravnostní kriminalita. [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pocitacova-mravnostni-kriminalita.aspx>.

Poslanecká sněmovna ČR. Návrh poslanců Milana Bičíka, Kateřiny Konečné, Zdeňka Maršíčka, Ivany Levé, Stanislava Grospiče a Soni Markové na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/015schuz/s015010.htm#r4>

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20.7.2018, spisová značka 2 T 3/2015-16975 [online]. [cit. 2022-07-18]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/documents/16249/963923/2+T+3+2015-16975+KS+20.7.2018.pdf/d5cfdcce-69f0-42f6-92c7-d9a112194f25>.

The Guardian. 'Everyone and their mum is on it': OnlyFans booms in popularity during the pandemic. [online]. [cit.2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2020/dec/23/everyone-and-their-mum-is-on-it-onlyfans-boomed-in-popularity-during-the-pandemic>.

Tisková zpráva Rady EU. Tisková zpráva Rady EU [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2022/04/05/access-to-e-evidence-council-authorises-member-states-to-sign-international-agreement/>

Trestněprávní aspekty dětské pornografie [online]. Brno, 2017. [cit.2022-07-30]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/jjfyf/Diplomova_prace_final.pdf

7 PŘÍLOHY

Dotazník

Zkušenosti dětí a mladistvých s dětskou pornografií

Dobrý den,

pro svou bakalářskou práci se zaměřením na trestné činy v sexuální oblasti dělám průzkum týkající se zkušeností dětí a mladistvých s dětskou pornografií. Dotazník je zcela anonymní a jeho vyplnění zabere pár minut. Za vyplnění děkuji.

1 Pohlaví

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Muž Žena

2 Věk

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

13-14 let 15-16 let 17 let

3 Víte co znamená pojem sexting a již jste se s ním setkal(a) ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Nevím a nesetkal(a) Víím a nesetkal(a) Víím a setkal(a)

4 Pořizoval(a) jste někdy dobrovolně fotografie nebo videa svého obnaženého nebo nahého těla? Pokud ano, doplňte prosím v jakém věku

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne
 Jiná...

5 Pokud jste takové fotografie nebo videa pořídil(a), posílal(a) jste je dobrovolně dále? Pokud ano, komu? (partner, spolužák, kamarád..)

6 Pokud byla předchozí odpověď kladná, jaký byl důvod zaslání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Chtěl(a) jsem vyhovět Nevidím na tom nic špatného Obava ze ztráty partnera nebo kamaráda Z donucení Snaha zaujmout
- Dělal(a) to tak i ostatní Pro zisk nebo jinou výhodu
- Jiná...

7 Myslíte si, že je v pořádku sdílet ve věku do osmnácti let své fotografie či videa ve spodním prádle, případně úplně bez oblečení?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Ano Ne

8 Víte od kolika let je možné pořizovat, sdílet a prohlížet si intimní fotografie a videa?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 15 let 18 let

9 Byl(a) jste někdy přemlouván(a) ke sdílení svých nahých fotografií nebo videí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

10 Pokud jste na předchozí otázku odpověděl(a) ano, kým to bylo?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Partnerem Spolužákem Rodinným příslušníkem Cizím člověkem na internetu
- Jiná...

11 Probíhala ve vaší škole někdy přednáška na téma sdílení dat na internetu apod.?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

12 Pokud by po vás někdo vyžadoval vaše intimní fotografie či videa, byl(a) byste schopná(ý) se o tomto svěřit Policii ČR?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Ano Ne Jen pokud by na tom trvala osoba, které bych se s tím případně svěřil(a)